

Lagrådsremiss

Ändringar av insättningsgarantin

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 10 mars 2011

Peter Norman

Mats Walberg
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till genomförande av artikel 1.1 och 1.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen. Dessutom föreslås vissa förbättringar i hanteringen av insättningsgarantin som föreslagits i SOU 2009:41. Förslagen innebär bl.a. att det införs en ny alternativ ordning för ersättningsrättens inträde, att utbetalningsfristen för ersättning förkortas samt att strängare informationsskyldighet införs för såväl instituten som berörda myndigheter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2011.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	11
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.....	13
3	Ärendet och dess beredning.....	14
4	Insättningsgarantin.....	15
4.1	Bakgrund.....	15
4.2	Ny alternativ ordning för insättningsgarantins inträde	18
4.3	Beslut om insättningsgarantins inträde	18
4.4	Särskilt om rätten att ta emot och betala ut insättningar i samband med garantins inträde	22
4.5	Särskilt om inhibition och tidpunkten för garantins inträde	24
4.6	Prövning av Finansinspektionens beslut	24
4.7	Utbetalning av ersättning	27
4.8	Beslut om förlängning av utbetalningsfristen	28
5	Förutsättningar för att administrera en förkortad utbetalningsfrist	29
5.1	Särskilda IT-systemkrav	29
5.2	Samarbetet mellan berörda myndigheter.....	32
5.3	Institutens skyldighet att lämna information till garantimyndigheten.....	33
5.4	Metoder för att göra utbetalningar	36
6	Information om garantins omfattning	38
6.1	Förhandsprövning av kontoslag	38
7	Särskilda frågor om garantins omfattning.....	42
7.1	Vilka insättningar omfattas av insättningsgarantin?	42
7.2	Postväxlar.....	45
7.3	Individuellt pensionssparande (IPS).....	47
8	Ikraftträdandebestämmelser.....	48
9	Ekonomiska konsekvenser.....	49
9.1	Finansiella konsekvenser för insättare och institut.....	49
9.2	Statsfinansiella konsekvenser.....	49
10	Författningskommentar.....	51
10.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	51
10.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	55

10.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	55
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen	56
Bilaga 2	Lagförslag i betänkandet Bättre och snabbare insättningsgaranti (2009:41)	62
Bilaga 3	Remissinstanser som haft möjlighet att yttra sig över betänkandet Bättre och snabbare insättningsgaranti (2009:41).....	77

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
2. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
3. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

dels att 8, 9, 11, 15–17, 23 och 24 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 14 a, och 17 a §§, samt närmast före 3 a § en ny rubrik, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prövning av kontovillkor

3 a §

Ett institut ska ansöka om garantimyndighetens prövning av om villkoren för ett konto som används för att ta emot insättningar innebär att kontot omfattas av insättningsgarantin. En sådan ansökan ska även göras när institutet avser att ändra villkoren för ett konto.

Ett utländskt institut som tar emot insättningar som inte omfattas av insättningsgarantin enligt denna lag behöver inte ansöka om prövning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prövningen enligt första stycket.

8 §

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 § första stycket eller andra stycket 1, inträder rätt till ersättning när

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 § första stycket eller andra stycket 1, inträder rätt till ersättning när

1. Finansinspektionen genom ett beslut har funnit att

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen (EUT L 68, 13.3.2009, s. 3, Celex 32009L0014).

a. en insättning som har förfallit till betalning inte har återbetalats av institutet enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga och

b. oförmågan att betala inte endast är tillfällig och beror på institutets finansiella situation, eller

institutet försätts i konkurs.

2. institutet försätts i konkurs.

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 § andra stycket 2, inträder rätt till ersättning när en behörig myndighet i institutets hemland förklarar att insättningar hos institutet är indisponibla.

9 §²

Ersättning enligt garantin betalas av garantimyndigheten.

Ersättningar *skall* betalas ut *snarast möjligt och senast tre månader efter dagen för konkursbeslutet eller sådan förklaring som avses i 8 § andra stycket.*

Ersättningar *ska* betalas ut *inom 20 arbetsdagar från det att*

1. Finansinspektionen meddelar ett sådant beslut som avses i 8 § första stycket 1,

2. institutet försätts i konkurs, eller

3. en myndighet som avses i 8 § andra stycket förklarat att insättningar hos institutet är indisponibla.

På ansökan av garantimyndigheten får *allmän förvaltningsdomstol*, om det finns synnerliga skäl, förlänga tidsfristen med högst *tre månader*. *Ytterligare förlängning får beviljas två gånger med högst tre månader i taget.*

På ansökan av garantimyndigheten får *Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut*, om det finns synnerliga skäl, förlänga tidsfristen med högst *tio arbetsdagar*.

Utbetalning får göras på det sätt som garantimyndigheten anser är lämpligt. Garantimyndigheten får i detta syfte öppna ett konto i insättarens namn i ett annat kreditinstitut.

11 §³

Svenska institut samt utländska institut som tar emot insättningar hos en filial här i landet *skall* informera den som har gjort eller avser att göra en insättning om

Svenska institut samt utländska institut som tar emot insättningar hos en filial här i landet *ska* informera den som har gjort eller avser att göra en insättning om

² Senaste lydelse 2007:1433.

³ Senaste lydelse 2004:320.

1. *fordran* omfattas av garanti eller inte,

2. den ersättningsnivå som gäller för garantin, och

3. formerna för utbetalning av ersättning från garantin.

Information enligt första stycket *skall* lämnas vid marknadsföring av ett erbjudande och innan ett avtalsförhållande ingås. Informationen *skall* vidare under avtalstiden framgå av kontoutdrag och liknande material som rör fordringsförhållandet.

1. *huruvida insättningen* omfattas av *en* garanti eller inte,

2. *för det fall insättningen omfattas av insättningsgarantin enligt denna lag, resultatet av den prövning som gjorts enligt 3 a § första stycket,*

3. den ersättningsnivå som gäller för garantin, och

4. formerna för utbetalning av ersättning från garantin.

Information enligt första stycket *ska* lämnas vid marknadsföring av ett erbjudande och innan ett avtalsförhållande ingås. Informationen *ska* vidare under avtalstiden framgå av kontoutdrag och liknande material som rör fordringsförhållandet.

14 a §

Garantimyndigheten får ta ut avgifter för prövningen av en ansökan enligt 3 a §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifterna.

15 §⁴

Garantimyndigheten ska, *sedan myndighetens* förvaltningskostnader för garantin *har räknats* av, placera inbetalda avgifter på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten.

Garantimyndigheten ska placera inbetalda avgifter på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. *Från de inbetalda avgifterna ska myndigheten dock räkna av de förvaltningskostnader som den haft för garantin och de förvaltningskostnader som Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut haft för uppgifter enligt denna lag.*

I den utsträckning behållna avgiftsmedel inte räcker till för att betala ut ersättningar får garantimyndigheten låna medel i Riksgäldskontoret.

16 §⁵

Ett institut som omfattas av

Ett institut som omfattas av

⁴ Senaste lydelse 2007:1433.

⁵ Senaste lydelse 2007:1433.

garantin ska lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att fastställa institutets avgift *och i övrigt för sin verksamhet enligt denna lag*. De uppgifter som myndigheten behöver för att fastställa ett instituts avgift ska ha granskats av en revisor som utsetts av institutet i enlighet med 4 a kap. 1 § sparbankslagen (1987:619) respektive 7 a kap. 1 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller, när det gäller bankaktiebolag och värdepappersbolag, 9 kap. 8 § aktiebolagslagen (2005:551).

garantin ska lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att fastställa institutets avgift. De uppgifter som myndigheten behöver för att fastställa ett instituts avgift ska ha granskats av en revisor som utsetts av institutet i enlighet med 4 a kap. 1 § sparbankslagen (1987:619) respektive 7 a kap. 1 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller, när det gäller bankaktiebolag, *kreditmarknadsbolag* och värdepappersbolag, 9 kap. 8 § aktiebolagslagen (2005:551) *samt när det gäller kreditmarknadsföreningar, 8 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.*

Institutet ska också utan dröjsmål lämna garantimyndigheten de uppgifter den behöver om insättare och deras insättningar samt de uppgifter den i övrigt behöver för sin verksamhet.

Garantimyndigheten får, när den anser att det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos institutet.

17 §⁶

Har ett institut som omfattas av garantin försatts i konkurs, ska konkursförvaltaren lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att betala ut ersättning till insättarna. *Konkursförvaltaren ska* även i övrigt lämna myndigheten det biträde som den behöver för utbetalning av ersättning.

Har ersättningsrätt inträtt enligt 8 §, ska institutet eller konkursförvaltaren lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att betala ut ersättning till insättarna, *samt* även i övrigt lämna myndigheten det biträde som den behöver för utbetalning av ersättning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana uppgifter som avses i 16 och 17 §§.

17 a §

När Finansinspektionen iakttar omständigheter som skulle kunna

⁶ Senaste lydelse 2007:1433.

leda till att ersättningsrätten enligt 8 § inträder, ska inspektionen informera garantimyndigheten om detta och lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för sin verksamhet enligt denna lag.

Riksbanken ska, på begäran av garantimyndigheten, lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för sin verksamhet enligt denna lag.

23 §⁷

Ett beslut om att garantin inte längre *skall* gälla inverkar inte på insättningar som omfattades av garantin *vid tidpunkten för* beslutet. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

Ett beslut om att garantin inte längre *ska* gälla inverkar inte på insättningar som omfattades av garantin *innan* beslutet *vann laga kraft*. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

24 §⁸

Garantimyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionens beslut enligt 8 § första stycket 1 får överklagas till Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut. Ett överklagande ska ha kommit in till nämnden inom tre arbetsdagar från den dag då beslutet meddelades.

Prövningsnämnden ska avgöra ärendet inom tio arbetsdagar från den dag då överklagandet kom in till nämnden. Vid prövningen tillämpas 6 kap. 2, 3 och 5–7 samt 8 § första stycket lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Prövningsnämndens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

⁷ Senaste lydelse 2006:537.

⁸ Senaste lydelse 2007:1433.

2. Ett institut som tar emot eller avser att ta emot insättningar som omfattas av denna lag ska ansöka om prövning enligt 3 a § inom tre månader från ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

dels att 16 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 kap. 3 a §, samt närmast före 6 kap. 3 a § en ny rubrik, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

System för uppgifter om insättare och deras insättningar

6 kap.

3 a §

Ett kreditinstituts system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar ska vara sådana att kreditinstitutet utan dröjsmål kan visa upp en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets samtliga insättare och deras respektive insättningar.

16 kap.

1 §⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilken information ett kreditinstitut *skall* lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster,

2. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 3 kap. 5–7 §§,

3. vilka åtgärder som ett kreditinstitut *skall* vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§,

1. vilken information ett kreditinstitut *ska* lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster,

2. vilka åtgärder som ett kredit-

institut *ska* vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, *system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar*, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§,

⁹ Senaste lydelse 2005:932.

4. vilka begränsningar som gäller när ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag tar emot egna aktier eller aktier i sitt moderbolag som pant enligt 10 kap. 12 §,

5. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 4 § *skall* lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och

5. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 4 § *ska* lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och

6. sådana avgifter för tillsyn som avses i 13 kap. 16 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 36 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

36 §

Ett värdepappersbolag och ett utländskt företag som enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 tar emot medel på konto *skall* ha en betalningsberedskap som är tillräcklig med hänsyn till rörelsens art och omfattning.

När medel tas emot på konto, *skall* en skriftlig överenskommelse om detta träffas med kunden.

Ett värdepappersbolag och ett utländskt företag som enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 tar emot medel på konto *ska* ha en betalningsberedskap som är tillräcklig med hänsyn till rörelsens art och omfattning. *Bolagets eller företagets system för hantering av uppgifter om kunder och deras insättningar ska vara sådana att bolaget eller företaget utan dröjsmål kan visa upp en fullständig och tillförlitlig förteckning över samtliga kunder som har medel på konto hos bolaget eller företaget och deras respektive insättningar.*

När medel tas emot på konto, *ska* en skriftlig överenskommelse om detta träffas med kunden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 26 april 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av vilka åtgärder som krävs för att ytterligare effektivisera regelverket för och tillsynen av sådana institut som tar emot insättningar som omfattas av insättningsgarantisystemet för att bättre kunna uppnå målet om ett gott konsumentskydd och stabilitet inom det finansiella systemet.

Som en följd av den globala finansiella kris som uppstod under hösten 2008 presenterade den Europeiska kommissionen ett förslag om ändring av direktivet 94/19/EG om system för garanti av insättningar. I anledning av kommissionens förslag beslutade regeringen därför i december 2008 att i ett tilläggsdirektiv ge utredaren i uppdrag att föreslå de ändringar i svensk rätt som behövs för att genomföra ändringarna i direktivet samt om inlåning inom ramen för individuellt pensionssparande (IPS) och postväxlar bör omfattas av insättningsgaranti.

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd har beslutat att anta direktivet 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen, se *bilaga 1*.

En faktapromemoria har överlämnats till riksdagen (2008/09:FPM36). Regeringen har under förhandlingsarbetet fortlöpande informerat och samrått med riksdagen. Information om det svenska förhandlingsarbetet har lämnats till EU-nämnden.

Utredningen, som antog namnet 2007 års insättningsgarantiutredning, överlämnade i april 2009 sitt betänkande, Bättre och snabbare insättningsgaranti (SOU 2009:41), till regeringen. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i ärendet (dnr Fi2009/4017).

I denna lagrådsremiss behandlar regeringen i huvudsak de frågor som är aktuella i anledning av de ändringar som har gjorts i direktivet 2009/14/EG.

Under arbetet med att ta fram ett utkast till denna lagrådsremiss har synpunkter under hand inhämtats från Riksbanken, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Svenska Bankföreningen.

4 Insättningsgarantin

4.1 Bakgrund

Allmänt om insättningsgarantin

Insättningsgarantisystemet, som infördes år 1996 genom lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, omfattade inledningsvis kunders insättningar i banker och vissa värdepappersbolag samt, efter ansökan, motsvarande utländska företag med filial i Sverige. När lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF) trädde i kraft vid halvårsskiftet 2004 gavs även kreditmarknadsföretag möjlighet att ta emot inlåning från allmänheten. I och med detta utsträcktes insättningsgarantin till att gälla även sådana företag. Målsättningen med insättningsgarantin är att bidra dels till konsumentskyddet genom att garantera allmänhetens insättningar upp till ett visst belopp, dels till stabilitet inom det finansiella systemet. Garantin syftar dock framför allt till att skydda enskilda och företags spar- och transaktionsmedel. Till grund för regleringen ligger Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG av den 30 maj 1994 om system för garanti av insättningar (insättningsgarantidirektivet). Huvudkomponenterna i direktivet utgörs av en definition av vad som avses med insättning, regler om lägsta garanterade belopp och informationsbestämmelser. Av direktivet framgår att garantisystemet ska kunna betala ut ersättning till en insättare inom tre månader från den dag då antingen de behöriga myndigheterna eller en rättslig myndighet konstaterat att en insättning hos en bank eller annat kreditinstitut är indisponibel för insättaren. Den svenska insättningsgarantin innebär att kunders – såväl fysiska som juridiska personers – insättningar i banker, kreditmarknadsföretag och i de värdepappersföretag som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot kunders medel på konto, skyddas vid konkurs. Mot bakgrund av de svenska reglerna om obestånd valdes att endast en domstols beslut om att försätta ett institut i konkurs ska kunna leda till att garantisystemet får tas i anspråk. Enligt 2 § punkten 3 lagen om insättningsgaranti definierades en insättning som omfattades av garantin som ett nominellt bestämt tillgodohavande som är tillgängligt för insättaren med kort varsel. Med uttrycket kort varsel avsågs insättningar på konton där uppsägningstiden inte översteg en månad (prop. 1995/96:60 s. 55 f). Om insättaren har rätt att när som helst ta ut pengar mot en avgift, omfattades kontot under vissa förutsättningar också av garantin. Ersättningen per kund och institut fastställdes till maximalt 250 000 kronor inklusive upplupen ränta per den dag ersättningsrätt inträder. Garantin finansieras genom avgifter från de svenska institut som omfattas av insättningsgarantisystemet. Om ett institut inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen om insättningsgaranti, ska garantimyndigheten (fram t.o.m. den 1 januari 2008 Insättningsgarantinämnden och därefter Riksgäldskontoret) underrätta Finansinspektionen. Inspektionen kan då förelägga institutet att vidta rättelse och, om rättelse inte vidtagits inom ett år från föreläggandet, besluta att garantin inte längre ska gälla för insättningar som görs hos institutet. De institut som omfattas av

insättningsgarantisystemet är skyldiga att informera bl.a. om huruvida insättningar som görs hos institutet omfattas av garantin eller inte. Åsidosätts informationsplikten kan ingripandemöjligheterna i marknadsföringslagen (1995:450) tillämpas. Garantimyndigheten har till uppgift att handlägga frågor enligt lagen om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd. Detta innebär i huvudsak att myndigheten beslutar om de årliga avgifterna för systemet, förvaltar avgiftsmedlen, samarbetar med företrädare för utländska garantisystem samt hanterar ersättningsfall. Institutet är enligt lagen om insättningsgaranti skyldiga att lämna de uppgifter som garantimyndigheten behöver för att fastställa de avgifter som ska erläggas till myndigheten.

Med anledning av den tilltagande oron på de finansiella marknaderna överlämnade regeringen den 6 oktober 2008 en proposition (prop. 2008/09:49 Utvidgning av insättningsgarantin) till riksdagen med förslag till ändringar i bl.a. lagen om insättningsgaranti. I propositionen föreslogs att den svenska insättningsgarantin från och med samma dag skulle utvidgas till att omfatta fler bankkonton och att rätten till ersättning enligt garantin skulle höjas från 250 000 till 500 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 2008/09:FiU14, rskr. 2008/09:16). Genom de beslutade ändringarna har en ny insättningsdefinition införts i lagen om insättningsgaranti. Enligt den nya definitionen omfattar begreppet insättning alla tillgodohavanden som avser inlåning på konto, oavsett om medlen finns på ett transaktionskonto eller inte och oavsett om beloppen är nominellt bestämda eller inte. Regeringen konstaterade dock i propositionen att begreppet inte omfattar inlåning inom ramen för individuellt pensionssparande (IPS), annat pensionssparande eller försäkrings-sparande.

Under hösten 2008 påbörjades ett arbete på EU-nivå med att stärka det skydd för insättare som följer av insättningsgarantidirektivet. Arbetet har resulterat i att insättningsgarantidirektivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen (ändringsdirektivet). Ändringarna innebär bl.a. en harmonisering av täckningsnivån till 100 000 euro, att fristen för att konstatera att en insättning är indisponibel förkortas från 21 dagar till fem arbetsdagar och att fristen för utbetalning av ersättning förkortas från tre månader till 20 arbetsdagar. Höjningen till 100 000 euro har införlivats i svensk rätt och trädde i kraft den 31 december 2010. Inom ramen för detta lagstiftningsärende behandlas bl.a. de bestämmelser i ändringsdirektivet som ännu inte har införlivats.

Ersättningsfall

Kreditmarknadsbolaget Custodia AB (Custodia) fick år 1997 tillstånd att bedriva finansieringsrörelse och sedan år 2004, när lagen om bank- och finansieringsrörelse trädde i kraft, kunde bolaget ta emot insättningar från allmänheten. Custodias verksamhet omfattade huvudsakligen inlåning från allmänheten, fakturabelåning och kreditgivning i form av reverslån. År 2000 meddelade Finansinspektionen bolaget en varning på grund av

brister i rapporteringen, otillåtna stora exponeringar och brister i kapitalbasens storlek. I januari 2006 beslutade Finansinspektionen att återkalla Custodias tillstånd att bedriva finansieringsrörelse, eftersom en granskning visade att det fanns brister i bolagets rutiner för intern styrning och kontroll samt i bolagets kredithantering. Inspektionen gjorde bedömningen att bolaget inte förmådde bedriva finansieringsverksamhet på ett sunt sätt och att prognosen för bolaget inte var god. Det fanns enligt inspektionen inte tillräckliga skäl för att stanna vid en varning och därför återkallades tillståndet. Vidare beslutade inspektionen att återkallelsebeslutet skulle gälla omedelbart. Finansinspektionens beslut om återkallelse överklagades till länsrätten som meddelade inhibition, dvs. förordnade att det överklagade beslutet tills vidare inte skulle gälla. Finansinspektionen överklagade inte länsrättens beslut om inhibition. Eftersom Finansinspektionens överklagade beslut inte längre gällde omedelbart kunde Custodia fortsätta att driva finansieringsverksamhet. I april 2006 avslog länsrätten Custodias överklagande. Detta medförde att inspektionens beslut att återkalla tillståndet stod fast och att det tidigare inhibitionsbeslutet upphörde att gälla. Custodia överklagade länsrättens beslut till kammarrätten som meddelade prövningstillstånd men avslog Custodias yrkande om inhibition. Custodia kunde således inte bedriva tillståndspliktig verksamhet under tiden ärendet behandlades av kammarrätten. I slutet av augusti 2006 försattes bolaget i konkurs. Fram till dess hade Custodia avvärjt konkurs genom att betala ut insatta medel till de insättare som lämnat in en ansökan om konkurs eller vänt sig till Kronofogdemyndigheten. Från det att Custodias tillstånd återkallades av Finansinspektionen till dess att den dåvarande Insättningsgarantinämnden kunde sända ut de första preliminära beräkningarna om ersättning till insättarna i oktober 2006 förflöt över nio månader. Flertalet ersättningar betalades dock ut inom den tremånadersfrist efter konkursen som lagen föreskriver. Ytterligare utredningsarbete återstod dock beträffande vissa insättningar och var av den omfattningen att den i lagen om insättningsgaranti angivna handläggningstiden om tre månader inte kunde hållas. Nämnden ansökte därför hos länsrätten om att tidsfristen för utbetalning av ersättning från garantin skulle förlängas med tre månader, vilket också beviljades.

Den 17 november 2006 försattes kreditmarknadsbolaget Allmänna Kapital (Sverige) AB i konkurs på bolagets egen begäran. Samma dag återkallade Finansinspektionen bolagets tillstånd att driva finansieringsrörelse. I december samma år fick så gott som samtliga insättare i bolaget ersättning från insättningsgarantin.

Den 10 februari 2010 försattes Capinordic Bank A/S, en dansk filial i Sverige, i konkurs. Capinordic Bank omfattades av den danska insättningsgarantin och ersättningen betalades därför ut från den danska Garantifonden. Capinordic Bank hade sedan tidigare ansökt om och beviljats att också få omfattas av den svenska insättningsgarantin. Kompletteringen innebär att den svenska garantin täcker upp mellanskillnaden om det maximala ersättningsbeloppet i Danmark skulle vara lägre än i Sverige.

4.2 Ny alternativ ordning för insättningsgarantins inträde

Regeringens bedömning: De förändringar som följer av ändringsdirektivet nödvändiggör att en ny alternativ ordning för insättningsgarantins inträde införs i svensk rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker eller har ingen erinran i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 1.1 i ändringsdirektivet (som ändrar artikel 1.3 i insättningsgarantidirektivet) har behörig myndighet – när det konstaterats att en insättare inte fått en förfallen insättning utbetald på det sätt som följer av de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga – fem arbetsdagar på sig att konstatera om betalningsinställelsen beror på skäl direkt förknippade med institutets finansiella ställning och att oförmågan att betala tillbaka insättningen inte endast är tillfällig. Om dessa förutsättningar föreligger innebär detta att insättningen konstaterats ”indisponibel” i direktivets mening, varvid garantin ska träda in.

Enligt lagen om insättningsgaranti inträder insättningsgarantin när en domstol fattar beslut om att försätta ett institut i konkurs. Motsvarande gäller om en behörig utländsk myndighet förklarar att insättningar hos ett bankföretag, vars filial här i landet omfattas av det svenska garanti-systemet, är indisponibla. För att ett företag ska försättas i konkurs krävs enligt 1 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) att företaget är på obestånd, dvs. ”inte rätteligen kan betala sina skulder och denna oförmåga inte endast är tillfällig”.

Regeringen konstaterar att den bedömning av institutets finansiella förmåga som föreskrivs i direktivets artikel 1.3 starkt påminner om de rekvisit som ställs upp i konkurslagen för att ett företag ska försättas i konkurs. Det är dock uppenbart att de svenska obestandsreglerna inte kan tillämpas på ett sätt som garanterar att en sådan bedömning kommer till stånd redan inom fem arbetsdagar från den tidpunkt då det konstaterats att en insättare inte har fått sina insatta medel utbetalda på erforderligt sätt. I normalfallet torde det snarare handla om veckor eller ibland månader. Den gällande lagstiftningen för insättningsgarantins inträde kan således inte behållas om de krav som föreskrivs i ändringsdirektivet avseende tidsfristen för ett sådant konstaterande som föreskrivs ska kunna uppfyllas. Lagstiftningen måste därför ändras så att fristen för att konstatera att en insättning är indisponibel väsentligt förkortas.

4.3 Beslut om insättningsgarantins inträde

Regeringens förslag: Finansinspektionen får till uppgift att konstatera om en insättare inte har fått en insättning utbetald enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga samt att besluta om garantin ska träda in.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att en helhetsbedömning ska göras vid bedömningen av om betalningsoförmågan inte endast är tillfällig.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har ingen erinran mot det. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att Riksgäldskontoret bör vara den myndighet som konstaterar utebliven utbetalning och indisponibilitet. Enligt fakulteten framstår detta som naturligt och praktiskt med hänsyn till Riksgäldskontorets roll som garantimyndighet, medan det förefaller vara en onödig omgång att gå via Finansinspektionen. *Finansinspektionen* anser att det är lämpligt att myndigheten åläggs uppgiften att besluta om garantins inträde, eftersom myndigheten utövar tillsyn över institutet ifråga och därmed har inblick i dess verksamhet. *Svenska Bankföreningen*, till vilkens yttrande *Svenska Fondhandlareföreningen* har anslutit sig, anser att kravet på rättssäkerhet inte i tillräcklig grad har beaktats vid utformningen av utredningens förslag. Förslaget innebär en mycket ingripande åtgärd för det institut som beslutet riktar sig mot. Ytterligare överväganden bör därför göras beträffande de rättssäkerhetsaspekter som förslaget aktualiserar. *Riksbanken* anser att utgångspunkten bör vara att insättningsgarantin ska utlösas när det behövs för att skydda insättarna. I andra fall bör Finansinspektionen använda sig av de ordinära sanktionerna enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Vidare anser Riksbanken att ett beslut om att låta insättningsgarantin inträda per automatik också bör medföra en återkallelse av verksamhetstillståndet.

Skälen för regeringens förslag

Behörig myndighet

För att kunna uppfylla de krav som följer av ändringsdirektivet är det nödvändigt att i svensk rätt införa en ny alternativ ordning för insättningsgarantins inträde utöver konkurs. En behörig myndighet behöver därmed utses och åläggas uppgiften att dels konstatera att en insättare inte har fått insätta medel utbetalda enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga, dels för att besluta om garantin ska inträda. Tidsramen för att konstatera att en insättning är indisponibel har genom ändringsdirektivet förkortats från 21 dagar till fem arbetsdagar. Detta innebär mycket höga krav på att myndigheten snabbt kan sätta sig in i frågan och göra en bedömning. Enligt regeringens mening är Finansinspektionen därför den myndighet som får anses bäst lämpad att ges uppgiften att konstatera utebliven betalning och indisponibilitet.

Finansinspektionen är den myndighet som utövar löpande tillsyn över institutet. I denna roll som tillsynsmyndighet har inspektionen en god inblick i ett institutets verksamhet och finansiella ställning. Finansinspektionen har också i sin löpande tillsyn erforderliga befogenheter och möjligheter i övrigt att skaffa sig en sådan inblick.

Enligt regeringens mening har Riksgäldskontoret, som *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser vara den lämpligaste myndigheten, inte samma möjlighet som Finansinspektionen att på ett

tidigt stadium få en inblick i ett instituts verksamhet och finansiella ställning. Det ingår inte heller i Riksgäldskontorets nuvarande uppgifter att utöva löpande tillsyn över instituten, vilket är en nödvändighet för att kunna göra bedömningen av om insättningsgarantin ska träda in. Att Riksgäldskontoret i sin egenskap av garantimyndighet är ansvarig för utbetalningen innebär inte per automatik att myndigheten ska utses till behörig myndighet i nu aktuellt avseende. Enligt regeringens mening är Finansinspektionen den myndighet som får anses bäst lämpad att ges uppgiften att konstatera utebliven betalning och indisponibilitet.

Det kan dock tänkas att det uppstår praktiska situationer om en insättare som inte fått ut sina medel i stället vänder sig till Riksgäldskontoret med information om att man inte fått ut sina pengar. Om en insättare vänder sig till garantimyndigheten med sådan information är det dock lätt för garantimyndigheten att omedelbart informera Finansinspektionen om vad som inträffat och hänvisa insättaren till den behöriga myndigheten.

Utebliven betalning och indisponibilitet

Enligt insättningsgarantidirektivets artikel 1.3 i är en insättning som förfallit till betalning men inte betalats ut av ett kreditinstitut enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga, att betrakta som indisponibel i direktivets mening om "[d]e behöriga myndigheterna i fråga har konstaterat att kreditinstitutet i fråga för närvarande och av skäl direkt förknippade med institutets finansiella ställning, verkar sakna förmåga att kunna återbetala insättningen och att denna oförmåga inte endast är tillfällig".

Det första steget i den systematik som direktivet ställer upp är att den behöriga myndigheten ska konstatera att en insättaren inte har fått sina insatta medel utbetalda. Det andra steget som uppställs är att konstatera indisponibilitet i direktivets mening. Det är således Finansinspektionen, som behörig myndighet, som vid sin prövning måste bedöma om förutsättningarna i artikeln är uppfyllda.

Utredningen har i sitt betänkande valt att ställa upp följande förutsättningar för att garantin ska kunna träda in: 1) att en klar och förfallen insättning inte har återbetalats, 2) att skälen till detta är direkt förknippade med institutets finansiella ställning, och 3) att Finansinspektionen bedömer att institutets oförmåga att betala inte är tillfällig.

Att det rör sig om en klar och förfallen insättning som inte har återbetalats bör inte utgöra något problem för Finansinspektionen att fastställa. Den andra punkten avser att sortera bort de fall där den uteblivna utbetalningen berott på exempelvis tekniska hinder eller rena misstag. Begreppet "institutets finansiella ställning" bör dock tolkas i vidsträckt mening. Exempelvis bör inkluderas situationer där osäkerhet råder kring institutets finansiella ställning och där utbetalningar stoppats av den anledningen av institutet eller av en eventuell likvidator.

När det gäller den tredje förutsättningen har utredningen ansett att ändringsdirektivet ger utrymme för en mer ändamålsenligt tolkning och i sitt betänkande valt att gå utöver direktivet. Utredningen menar att det bör finnas en möjlighet för Finansinspektionen att genom en

helhetsbedömning av institutets framtida oförmåga att infria sina förpliktelser fatta beslut om att insättningsgarantin ska träda in även i ett fall där institutet faktiskt hunnit betala tillbaka insättningen. Den av utredningen valda lösningen ställer därmed inte upp något krav på att betalningsoförmågan faktiskt ska vara för handen vid tillfället för Finansinspektionens bedömning. Med utredningens förslag finns därför en möjlighet att fatta beslut om att insättningsgarantin ska träda in även i ett fall där institutet faktiskt hunnit betala tillbaka insättningen. *Svenska Bankföreningen* anser att kravet på rättssäkerhet inte i tillräcklig grad har beaktats vid utformningen av utredningens förslag. Enligt Bankföreningen innebär förslaget en mycket ingripande åtgärd för det institut som beslutet riktar sig mot.

Regeringen delar Bankföreningens bedömning att ett beslut om garantins inträde är en ingripande åtgärd, och som i praktiken sannolikt kommer att medföra stora problem för institutet. Det är därför av stor vikt att rättsäkerheten för instituten tillvaratas samtidigt som insätternas skydd enligt insättningsgarantin säkerställs. Regeringen anser därför, i motsats till utredningen, att direktivets artikel 1.3 i bör tolkas mer bokstavligt. För att inte helt opåkallat utlösa insättningsgarantin är det därför viktigt att institutets betalningsoförmåga också föreligger vid tillfället för Finansinspektionens bedömning.

En central fråga i sammanhanget illustrerades av Custodia-fallet. Eftersom en konkurs enligt svenska regler in i sista stund kan undvikas genom att borgenären i fråga får sitt krav tillgodosett, kunde Custodia uppskjuta hotet om konkurs under en lång tid (och därmed även garantins inträde). Under större delen av de åtta månader som passerade från beslutet om tillståndåterkallelse till konkursbeslutet hade insättarna problem att få tillgång till sina medel; i ett flertal fall var det de allra mest påstridiga insättarna som med hjälp av hot om konkurs eller genom ansökningar om betalningsföreläggande lyckades förmå bolaget att skaffa fram pengar för att kunna betala ut en viss insättning. Att insättare under en icke oansenlig tidsperiod tvingas till sådana långtgående åtgärder för att få tillgång till sina medel är enligt regeringens mening oacceptabelt, inte minst ur konsumentskyddssynpunkt. Det kan visserligen finnas en risk för att ett institut, i likhet med Custodia, sätter i system att ”rulla” problemen framför sig. Om det skulle visa sig att ett institut vid upprepade tillfällen misslyckats med att utan dröjsmål betala ut insättningar på insättningsbegäran – oavsett om institutet efter hand lyckats skaffa fram pengarna – har Finansinspektionen i sin roll som tillsynsmyndighet möjlighet att ingripa enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden.

Koppling till återkallelse av verksamhetstillstånd

Riksbanken anser att ett beslut om att låta insättningsgarantin inträda per automatik också bör medföra en återkallelse av verksamhetstillståndet.

Den föreslagna systematiken för garantins inträde innebär att frågorna om tillståndåterkallelse respektive garantins inträde frikopplas från varandra. Regeringen anser att frågan om garantins inträde ska styras av huruvida insättarna har tillgång till sina medel eller inte – oberoende av

om institutet har ett verksamhetstillstånd eller har fått det återkallat. De båda frågorna ska betraktas som två helt skilda rättsliga procedurer – den ena handlar om huruvida insättare har vederbörlig tillgång till sina medel, medan den andra handlar om en helhetsbedömning av huruvida institutets verksamhet bedrivs på ett tillräckligt sunt sätt för att få fortleva. Ett beslut om garantins inträde torde i praktiken dock i de allra flesta fall innebära att institutets tillstånd återkallas, eftersom betalningsproblem av den aktuella arten i regel är en mycket tydlig indikation på att institutet har betydande problem. Regeringen delar emellertid inte Riksbankens bedömning att ett beslut om garantins inträde per automatik bör leda till tillståndsåterkallelse. En återkallelse av verksamhetstillståndet är en mycket ingripande åtgärd för ett institut. Enligt regeringens mening är det därför ur rättsäkerhetssynpunkt nödvändigt att göra en individuell bedömning av återkallelsefrågan.

4.4 Särskilt om rätten att ta emot och betala ut insättningar i samband med garantins inträde

Regeringens bedömning: Det ersättningsbelopp som respektive insättare är berättigad till fastställs först vid tidpunkten när beslutet om garantins inträde vinner laga kraft. Av rättssäkerhetsskäl bör det inte införas något generellt förbud mot att ta emot eller betala ut insättningar i avvaktan på lagakraftvinnandet. Det bör anses tillräckligt att Finansinspektionen har befogenheter att i det enskilda fallet med stöd av lagen om bank- och finansieringsrörelse besluta om sådant förbud.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksgäldskontoret* ser ett behov av förtydligande kring situationen när garantin har trätt in per ett visst datum men där institutet fortfarande får ta emot nya insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Enligt Riksgäldskontoret uppstår en problematik om det visar sig att institutet inte heller kan återbetala de nya medel som har satts in. En fråga som inställer sig är huruvida det i en sådan situation ska krävas ett nytt beslut om garantins inträde från Finansinspektionens sida för att Riksgäldskontoret ska kunna betala ut ersättningar avseende de insättningar som har gjorts mellan det första och andra beslutet.

Skälen för regeringens bedömning: Beslutet om att garantin ska träda in har ingen rättslig koppling till institutets verksamhetstillstånd. Detta medför att en särskild problematik kan aktualiseras för det fall att Finansinspektionens beslut om att garantin ska träda in fattas under det att institutet fortfarande har kvar sitt verksamhetstillstånd. Det är teoretiskt möjligt att institutet även efter att Finansinspektionen fattat sitt beslut har rättsliga möjligheter att ta emot (och betala ut) insättningar, precis som vilket institut som helst. Ett beslut om garantins inträde torde i praktiken dock i de allra flesta fall innebära att institutets tillstånd återkallas, eftersom betalningsproblem av den aktuella arten i regel är en mycket tydlig indikation på att institutet har betydande problem. Även

om Finansinspektionen samtidigt med sitt beslut om garantins inträde fattar beslut om att återkalla institutets verksamhetsstillstånd, är det inte säkert att återkallelsebeslutet blir omedelbart verkställbart – exempelvis om inhibition beviljas.

Enligt ändringsdirektivets artikel 1.6 a (som ändrar artikel 10.1 i insättningsgarantidirektivet) ska insättningsgarantisystemet betala ut ersättningen inom 20 arbetsdagar räknat från den tidpunkt då de behöriga myndigheterna gör ett konstaterande att en insättning är indisponibel i direktivets mening.

Problemet som kan uppstå i den ovan angivna situationen beror på att garantimyndighetens tjugodagarsfrist för utbetalning börjar löpa redan i och med Finansinspektionens beslut, men att garantin inte inträder förrän inspektionens beslut vunnit laga kraft. Om institutet under perioden fram till lagakraftvinnandet tillåts ta emot nya insättningar uppkommer problem för garantimyndigheten i utbetalningsarbetet, eftersom uppgifterna om vilka insättare som ska vara berättigade till ersättning och till vilka belopp inte kan fastställas förrän när så lite som sju dagar återstår för garantimyndigheten att verkställa betalningarna. Inom de 20 arbetsdagarna ska institutet ha möjlighet att överklaga beslutet om garantins inträde, en domstol ha möjlighet att pröva överklagandet och garantimyndigheten ha möjlighet att fastställa varje insättares ersättning samt betala ut ersättningen (se avsnitt 4.6 avseende beräkningen av tiden). Av praktiska skäl är det således viktigt att institutet inte tar emot nya insättningar efter den tidpunkt då inspektionen fattar sitt beslut om att garantin ska träda in.

En sådan situation skulle kunna lösas genom en regel som per automatik innebär att redan Finansinspektionens beslut får till följd att institutets rätt att ta emot (och eventuellt även betala ut) insättningar upphör. Det vore dock svåröfrenligt med allmänna förvaltningsrättsliga principer att ge rättsverkningar åt ett beslut med så pass ingripande konsekvenser redan innan beslutet vunnit laga kraft. Regeringen konstaterar emellertid att Finansinspektionen, med stöd av 15 kap. 1 § LBF, kan fatta beslut i det enskilda fallet med samma innebörd. Regeln föreskriver att ingripande bl.a. kan ske genom utfärdande av föreläggande att inom viss tid begränsa rörelsen, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma tillrätta med situationen. Ingripanden enligt paragrafens första stycke förutsätter att kreditinstitutet i fråga har åsidosatt sina skyldigheter enligt exempelvis LBF eller andra författningar som reglerar verksamheten. I de allra flesta fall där ett institut hamnat i sådana betalningsproblem att Finansinspektionen fattar beslut att garantin ska träda in, torde institutet handlat i strid åtminstone med de sundhetskriterier för verksamhetens bedrivande som föreskrivs i 6 kap. LBF.

Riksgäldskontoret ser ett behov av förtydligande kring situationen när garantin har trätt in per ett visst datum men där institutet fortfarande får ta emot nya insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Regeringen anser att bestämmelserna i LBF ger Finansinspektionen tillräckliga befogenheter att besluta i de aktuella situationerna. Enligt regeringens mening finns det därför för närvarande inte skäl att införa ytterligare lagregler.

4.5 Särskilt om inhibition och tidpunkten för garantins inträde

Regeringens bedömning: Med den föreslagna systematiken för insättningsgarantins inträde finns det inte skäl att inskränka möjligheten till inhibition i samband med en tillståndsåterkallelse.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksbanken* anser att erfarenheterna från Custodia-fallet visar att det är motiverat att inhibitionsmöjligheten ses över. Custodia lyckades attrahera en betydande mängd insättningar genom att kraftigt höja sina inlåningsräntor under tiden som beslutet om återkallelse av deras tillstånd var inhiberat. Riksbanken anser att risken för ett missbruk av insättningsgarantin motiverar en alternativ ordning till att låta inhibitionsmöjligheten kvarstå.

Skälen för regeringens bedömning: Som tidigare angetts innebär den föreslagna systematiken för garantins inträde att frågor om tillståndsåterkallelse och garantins inträde frikopplas från varandra. Det kan konstateras att inhibitionsinstitutet ur rättssäkerhetssynpunkt har en central roll inom förvaltningsrätten. Att avskaffa eller begränsa möjligheten till inhibition i samband med beslut som kan få ingripande konsekvenser för en enskild vore enligt regeringens bedömning mycket svårt att förena med såväl Europakonventionens rättsäkerhetsprinciper som svensk rättssäkerhetstradition. Eftersom insättningsgarantin kommer att kunna träda in oavsett hur en eventuell parallell process kring tillståndsåterkallelse fortlöper saknar frågan om inhibition betydelse för insättningsgarantins möjligheter att snabbt få tillgång till sina medel. Det finns därmed inom ramen för detta lagstiftningsärende inte skäl att begränsa möjligheten till inhibition. Det får ankomma på rättstillämpningen att i gängse ordning avgöra om det i det enskilda fallet finns tillräckliga skäl för att bevilja inhibition eller inte.

Regeringen har tillsatt en kommitté (Översyn av regelverket för hantering av finansiella kriser, dir. 2011:6) som bl.a. ska göra en översyn av det svenska ramverket för krishantering. I uppdraget ligger även att utreda om det finns någon problematik i detta sammanhang vad gäller frågor om inhibition.

4.6 Prövning av Finansinspektionens beslut

Regeringens förslag: Finansinspektionens beslut att garantin ska träda in ska kunna prövas av Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut. Ett överklagande ska ha kommit in till nämnden inom tre arbetsdagar räknat från det att Finansinspektionen meddelade sitt beslut. Prövningsnämnden ska avgöra ärendet inom tio arbetsdagar från den dag då överklagandet kom in till nämnden. Prövningsnämndens beslut ska inte kunna överklagas.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstryker förslaget eller har ingen erinran mot det. *Riksbanken* förespråkar en ordning där insättningsgarantins inträde automatiskt sammankopplas med tillståndsåterkallelse och att dessa beslut blir föremål för samma prövningsförfarande. Riksbanken påpekar att utredningens förslag innebär att beslut om insättningsgarantins inträde överklagas till Prövningsnämnden och att beslut om återkallelse av tillstånd samt beslut om rätten att ta emot och eller betala ut insättningar överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Riksbanken anser att en enhetlig ordning för prövningsproceduren skulle minska problemen med parallella förfaranden. Enligt Riksbanken är det viktigt att ett beslut om förbud att ta emot insättningar följer samma prövningsprocedur som beslutet om insättningsgarantins inträde, dvs. att överklagandet bör prövas av Prövningsnämnden. Detta eftersom ett beslut om förbud mot att ta emot insättningar kan inhiberas. Ett lämpligt sätt att säkerställa en rättssäker ordning är enligt Riksbanken att låta Prövningsnämnden pröva återkallelsebeslut av verksamhetstillstånd – på samma sätt som de föreslås kunna göra avseende Finansinspektionens beslut om garantins inträde. På så sätt undviks att det uppstår ett gap mellan tidpunkterna för garantins inträde och upphörande av rätten att ta emot nya insättningar. *Svenska Bankföreningen*, till vilkens yttrande *Svenska Fondhandlareföreningen* anslutit sig, påpekar att institutet enligt förslaget endast får tre dagar till sitt förfogande att utarbeta och framställa grunderna för sitt överklagande. Med hänsyn till att ett beslut att garantin ska träda in i praktiken kan jämföras med ett beslut om återkallelse av tillståndet är det enligt Bankföreningen svårt att förstå att rättssäkerheten i dessa fall inte beaktas på samma sätt som vid ett faktiskt beslut om återkallelse. *Prövningsnämnden* tillstyrker förslaget men ifrågasätter konsekvenserna för nämnden. Enligt Prövningsnämndens mening saknar nämnden de resurser som behövs för att handlägga de ärenden som den nuvarande lagstiftningen genererar, vilket framgår av de svårigheter nämnden i dag har att hantera vid handläggningen av sitt första ärende, tvisten med anledning av återkallandet av tillståndet för Carnegie Investment Bank AB. De nu föreslagna tilläggsuppgifterna för Prövningsnämnden kan beräknas generera ärenden som till sin art och omfattning liknar Carnegie-ärendet, dvs. stora och komplicerade frågor som ska handläggas på kort tid. Förslaget ställer extrema krav på nämndledamöternas beredskap.

Skälen för regeringens förslag: Finansinspektionens beslut om att insättningsgarantin ska träda in kan få stora konsekvenser för ett institut. I praktiken leder garantins inträde till att institutets kunder får sina insatta medel utbetalda och väljer att sätta in sina medel hos ett annat institut. Ett myndighetsbeslut med sådana ingripande följder måste därför kunna överklagas. Med hänsyn till de mycket snäva tidsramar som ändringsdirektivet ger för garantins inträde är det enligt regeringens mening inte möjligt att låta överklagandet ske till allmän förvaltningsdomstol enligt nu gällande ordning. Det enda realistiska alternativet är således att införa en annan instansordning och låta överprövningen ske i en särskild nämnd. En redan befintlig nämnd, som ur ett kompetensperspektiv är väl lämpad för att behandla frågor på det aktuella området, är Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut. En sådan ordning är också förenlig med Europakonventionens krav på rätt till domstolsprövning (artikel

6.1). Regeringen anser därför att en ny instansordning bör införas och att Prövningsnämnden bör anförtros uppgiften som överklagandeinstans. Finansinspektionens beslut om garantins inträde bör således kunna överklagas till Prövningsnämnden.

När det gäller *Svenska Bankföreningens* påpekande angående den korta fristen för överklagande konstaterar regeringen att eftersom ändringsdirektivet kräver att tjugodagarsfristen för utbetalning av garantin börjar löpa redan när Finansinspektionen fattar sitt beslut, måste såväl prövningen av ersättningsrättens inträde som utbetalningsprocessen hinnas med inom 20 arbetsdagar. Detta innebär att överklagandefristen till Prövningsnämnden måste vara kortare än normalt utan att det samtidigt upplevs som orimligt gentemot institutet. Detsamma gäller i fråga om den tidsfrist som Prövningsnämnden kan ges för att pröva överklagandet. Regeringen bedömer därför att tre dagar får anses vara en lämplig avvägning i fråga om överklagandetiden. Det lämnar åtminstone visst utrymme för institutet att utvärdera rättsläget efter Finansinspektionens beslut och för att inkomma med en begäran om överprövning. Dessutom borde i de flesta fall även instituten genom Finansinspektionens löpande tillsyn vara medvetna om att det i sådana situationer finns en stor risk för att ett beslut om att insättningsgarantin ska träda in fattas.

Vad gäller Prövningsnämndens överprövning fäster regeringen vikt vid att den bedömning nämnden har att göra kan vara mycket komplex, eftersom ett kreditinstituts finansiella ställning kan vara svår att överblicka utan mycket noggrann granskning. Dessutom rör det sig om ett beslut som på indirekt väg kan få långtgående konsekvenser för institutet i fråga. Prövningsnämnden bör därför ges tio arbetsdagar för sin prövning, räknat från när överklagandet inkom till nämnden.

När hänsyn har tagits till dessa tidsfrister har garantimyndigheten endast sju arbetsdagar på sig att, efter det att beslutet vunnit laga kraft, genomföra garantiutbetalningarna utan att bryta mot direktivets tjugodagarsfrist. Garantimyndigheten har emellertid haft möjligheter att förbereda sig åtminstone från den tidpunkt när Finansinspektionen konstaterade att en insättare inte fått ut sina medel i vederbörlig ordning. Dessutom föreslår regeringen att det införs en informationsskyldighet för Finansinspektionen som innebär att inspektionen ska lämna information till garantimyndigheten om man iakttar att omständigheter skulle kunna leda till att ersättningsrätten inträder enligt 8 § lagen om insättningsgaranti, se avsnitt 5.2.

Enligt 8 kap. 3 § lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen) får Prövningsnämndens beslut inte överklagas. Detta bör även gälla för ett beslut om garantins inträde. Att beslutet inte ska kunna överklagas är nödvändigt för att direktivets krav på utbetalning inom 20 arbetsdagar ska kunna uppfyllas. Huvuddelen av de regler för Prövningsnämndens verksamhet som finns i 6 kap. stödlagen är ändamålsenliga även för prövningen av frågan om insättningsgarantin ska träda in. De bör därför göras tillämpliga även i fråga om Prövningsnämndens prövning av ett beslut av Finansinspektionen om insättningsgarantins inträde.

Riksbanken förespråkar en enhetlig överklagandeordning för beslut om insättningsgarantins inträde, återkallelse av tillstånd och beslut om att ta

emot insättningar, och anser att dessa beslut bör prövas av Prövningsnämnden.

Finansinspektionens beslut om tillståndsåterkallelse samt eventuella beslut om förelägganden följer den ordinarie instansordningen för beslut som fattats av en förvaltningsmyndighet. Ett överklagande till Prövningsnämnden av Finansinspektionens beslut om garantins inträde innebär således ett undantag från denna instansordning. Som *Prövningsnämnden* påpekat innebär förslaget att nämnden tillförs nya uppgifter där stora och komplicerade frågor ska handläggas på kort tid. Det bör i detta sammanhang noteras att den svenska insättningsgarantin endast har behövts tas i anspråk vid ett fåtal tillfällen sedan lagen trädde i kraft den 1 januari 1996. Med beaktande härav finns det skäl att anta att mängden överklaganden troligtvis blir få till antalet. Enligt regeringens mening bör Prövningsnämnden emellertid i nuläget inte påföras fler ärendeslag än den nu föreslagna och de som framgår av avsnitt 4.8. Regeringen anser inte heller att det inom ramen för detta lagstiftningsärende finns skäl att göra ytterligare avsteg från den ordinarie instansordningen såsom Riksbanken förespråkar.

Prövningsnämndens förvaltningskostnader i frågor enligt lagen om insättningsgaranti ska täckas med avgiftsmedel från insättningsgarantifonden.

4.7 Utbetalning av ersättning

Regeringens förslag: Garantimyndigheten ska betala ut ersättning enligt garantin till insättarna inom 20 arbetsdagar från den dag då Finansinspektionen meddelat ett beslut om ersättningsrättens inträde, allmän domstol försatt ett institut i konkurs eller en behörig utländsk myndighet förklarat att insättningar hos ett bankföretag, vars filial här i landet anslutit sig till det svenska garantisystemet, är indisponibla.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har ingen erinran mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den nya lydelsen av artikel 10.1 i insättningsgarantidirektivet ska insättningsgarantisystem kunna betala ut vederbörligen styrkta fordringar som insättare gör gällande vad avser indisponibla belopp inom 20 arbetsdagar från den dag då de behöriga myndigheterna gör ett konstaterande som avses i artikel 1.3 eller den rättsliga myndigheten meddelar ett avgörande som avses i artikel 1.3 ii.

Enligt 9 § lagen om insättningsgaranti ska ersättningar enligt garantin betalas ut så snart som möjligt och senast tre månader efter dagen för konkursbeslutet. Motsvarande gäller om en behörig utländsk myndighet förklarat att insättningar hos ett bankföretag, vars filial här i landet omfattas av det svenska garantisystemet, är indisponibla. För att uppfylla ändringsdirektivets krav på utbetalning av ersättningen inom 20 arbetsdagar krävs det därför att utbetalningsfristen i 9 § lagen om insättningsgaranti förkortas. Utbetalningsfristen börjar – enligt den nya,

föreslagna lydelsen av 9 § – löpa när Finansinspektionen meddelat ett beslut om ersättningsrättens inträde, allmän domstol försatt ett institut i konkurs eller en behörig utländsk myndighet förklarat att insättningar hos ett bankföretag, vars filial här i landet anslutit sig till det svenska garantisystemet, är indisponibla.

4.8 Beslut om förlängning av utbetalningsfristen

Regeringens förslag: Prövningsnämnden prövar, på ansökan av garantimyndigheten, om tidsfristen för utbetalning av ersättningar ska förlängas. En sådan förlängning får inte överstiga tio arbetsdagar. En förlängning får bara medges om synnerliga skäl finns. Prövningsnämndens beslut får inte överklagas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag tar dock inte upp frågan om beslutet får överklagas eller inte.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen erinran mot det. *Prövningsnämnden* påpekar att det i den föreslagna ändringen i 9 § lagen om insättningsgaranti inte anges något förbud mot att överklaga nämndens beslut. I utredningens författningskommentar motiveras detta med att tidsfristerna är sådana att ett överklagande inte torde fylla någon funktion. Detta innebär att nämndens beslut enligt denna bestämmelse i princip är överklagbart, i motsats till nämndens beslut i övrigt. För att inte bryta systematiken, och eftersom det kan vara svårt att förutse alla komplikationer som kan inträda, anser Prövningsnämnden att det är lämpligare att hålla en enhetlig linje i överklagandefrågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den nya lydelsen av artikel 10.1 i insättningsgarantidirektivet kan en förlängning av utbetalningsfristen medges under helt exceptionella omständigheter. En sådan förlängning får dock inte överstiga tio arbetsdagar.

Enligt 9 § tredje stycket lagen om insättningsgaranti får allmän förvaltningsdomstol på ansökan av garantimyndigheten förlänga tidsfristen med högst tre månader. Ytterligare förlängning får beviljas två gånger med högst tre månader i taget. Med anledning av att tidsramarna har blivit avsevärt mycket snävare genom ändringsdirektivet är det enligt regeringens mening inte möjligt att enligt gällande ordning låta allmän förvaltningsdomstol (förvaltningsrätten) pröva ansökningarna. För att möjliggöra en prövning av frågan om förlängning av utbetalningsfristen anser regeringen att det därför är rimligt att i stället låta Prövningsnämnden få uppgiften att avgöra sådana ansökningar från garanti-myndigheten. Regeringen håller med Prövningsnämnden om att det är lämpligt att ha en enhetlig linje i överklagandefrågan. Av ovanstående skäl anser regeringen att Prövningsnämndens beslut i fråga om förlängning av utbetalningsfristen därför inte bör kunna överklagas. Det ligger i sakens natur att Prövningsnämndens handläggning måste vara skyndsam i dessa frågor.

5 Förutsättningar för att administrera en förkortad utbetalningsfrist

5.1 Särskilda IT-systemkrav

Regeringens förslag: Ett institut som tar emot eller avser att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin ska ha system som är så beskaffade att institutet utan dröjsmål kan visa upp en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets samtliga insättare och deras respektive insättningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som institutens system ska uppfylla.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Riksgäldskontoret* påpekar att den förkortade utbetalningstiden medför att garantimyndigheten ges ett litet tidsutrymme för att verifiera att institutets insättningsuppgifter är korrekta. För att uppfylla direktivets krav på snabbare utbetalning bedöms det som en förutsättning för garantimyndigheten att institut som omfattas av insättningsgarantin använder pålitliga IT-system. *Kronofogdemyndigheten* noterar att ökade krav på institutens IT-system avsevärt kan underlätta konkursförvaltarens arbete och att förvaltarens arvode därmed kan bli lägre.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av särskilda IT-krav

För att ha möjlighet att uppfylla ändringsdirektivets krav på utbetalning av garantin inom 20 arbetsdagar är det nödvändigt att de institut som tar emot eller avser att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin är utrustade med IT-system som vid varje givet ögonblick kan tillhandahålla fullständiga och tillförlitliga uppgifter om insättare och deras respektive tillgodohavande. Den förkortade utbetalningsfristen ger litet tidsutrymme för arbete med att verifiera att institutets insättningsuppgifter är korrekta. Uppgifterna måste därför vara såväl tillförlitliga som tillgängliga i princip redan vid tidpunkten för garantins inträde.

Det saknas i dag uttryckliga regler för hur IT-systemen hos kreditinstitut ska vara utformade. Varken tillståndskraven i 3 kap. LBF eller Finansinspektionens därtill knutna föreskrifter innehåller regler för IT-systemens utformning. När ett institut har beviljats tillstånd omfattas frågan dock av de krav på framför allt riskhantering, intern kontroll och instruktioner som föreskrivs i 6 kap. 1–5 §§ LBF. Dessa regler är emellertid allmänt hållna och kan därför vara svåra att lägga till grund för konkreta krav och ingripanden från Finansinspektionens sida vad gäller IT-systemen. I 16 kap. 1 § 3 LBF finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela närmare

föreskrifter i fråga om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla kraven i 6 kap. 1–5 §§.

För värdepappersinstitut följer verksamhetskraven av lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. En av de förutsättningar som anges i 3 kap. 1 § för att tillstånd att driva värdepappersrörelse ska ges, är att det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt lagens bestämmelser och enligt andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Även i fråga om tillstånd för sådan s.k. sidotjänst som inlåningsverksamhet utgör, ska förutsättningarna i 3 kap. 1 § vara uppfyllda. Vidare innehåller lagen motsvarande regler om sundhet, intern kontroll och instruktioner som för kreditinstitut föreskrivs i 6 kap. LBF. Dessa regler återfinns i 8 kap. lagen om värdepappersmarknaden. I 8 kap. 34 och 35 §§ anges att värdepappersinstitut ska hålla kundernas finansiella instrument åtskilda och att lämpliga åtgärder ska vidtas för att skydda kundernas rättigheter avseende deras medel. I Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse anges bl.a. att ett värdepappersföretag ska upprätta sådan registrering och redovisning som är nödvändig för att omgående kunna skilja tillgångar som företaget innehar för en kunds räkning från dels andra kunders tillgångar dels sina egna tillgångar (10 kap. 2 §). I föreskrifterna anges vidare att företagen årligen ska låta de externa revisorerna kontrollera att företagets åtgärder och rutiner enligt 8 kap. 34 och 35 §§ lagen om värdepappersmarknaden är lämpliga (10 kap. 12 §). Om företaget saknar sådana åtgärder och rutiner ska revisorerna rapportera detta till Finansinspektionen.

I anledning av de krav på snabbare utbetalning som följer av de ändringar som har gjorts i insättningsgarantidirektivet och även med hänsyn till de brister och svårigheter som uppstod i det s.k. Custodia-fallet anser regeringen att det är en nödvändig förutsättning att det införs särskilda krav på IT-systemen för de institut som vill ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin. De företag som vill ta på sig det särskilda ansvar som inlåningsverksamhet som omfattas av insättningsgarantin innebär, måste därmed underkasta sig särskilda krav förknippade med verksamhetens särart.

Att IT-systemen uppfyller de ovan nämnda grundkraven bör krävas för att instituten ska anses uppfylla de grundläggande rörelsekraven för de olika verksamheterna. Om inte kraven uppfylls kan det vara en grund för tillståndsåterkallelse eller andra ingripanden från Finansinspektionen.

De skärpta kraven på IT-system kommer att innebära en kostnad för institutet. Med hänsyn till det viktiga ansvar som det innebär gentemot insättarna att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin, anser dock regeringen att ett tillförlitligt IT-system bör betraktas som en naturlig förutsättning för att ett institut ska få ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Kostnaden för att upprätta ett godtagbart system måste därför betraktas som en kostnad som varje sådant institut måste betala.

Regeringen anser att motsvarande krav på IT-system även bör gälla för värdepappersbolag och utländska företag som enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 lagen om värdepappersmarknaden tar emot medel på konto, vilka omfattas av insättningsgarantin. Regelverket bör därför kompletteras med motsvarande krav på hantering av uppgifter om kunder och

deras insättningar på konto för inlåning för värdepappersbolagen och sådana utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige.

Kreditinstitut som valt att inte bedriva verksamhet som omfattas av lagen om insättningsgaranti bör enligt regeringens mening i nuläget inte omfattas av de krav som ställs på IT-systemen. Med hänsyn till de merkostnader som kraven kan innebära för det enskilda institutet finner regeringen att IT-kraven bör begränsas till de institut som valt att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin

Utformningen av särskilda krav på IT-systemen

Ett institut som tar emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin måste utan dröjsmål kunna tillhandahålla en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets samtliga insättare och deras respektive tillgodohavanden. Det krävs således att nödvändig information kan göras tillgänglig för berörd myndighet med kort varsel. Vidare behöver det finnas garantier för att systemen inte kan manipuleras. Ett IT-system bör även vara försett med ändamålsenliga funktioner för säkerhetskopiering. Nedanstående funktioner krävs bl.a. för att ett IT-system ska kunna betraktas som tillförlitligt.

1) Behörighet: Systemet måste garantera att rätt person gör rätt saker.

2) Spårbarhet: Systemet måste kunna visa vilka transaktioner och andra åtgärder som gjorts, t.ex. transaktionens storlek, datum och till respektive från vilka konton. I spårbarhetskravet ingår även möjligheterna att utläsa om och i så fall vilka eventuella program- eller systemändringar som gjorts, och när. Sådana ändringar kan annars användas för att kringgå de flesta andra säkerhetsfunktionerna i IT-systemet.

3) Sigillsystem: Spårbarheten förlorar sitt värde om det inte går att lita på att den information som systemet tillhandahåller verkligen är originaluppgifter och inte har lagts in i efterhand.

Regeringen konstaterar att en svårighet av praktisk art med att införa sådana krav på de ansökande institutens IT-system är hur den erforderliga standarden ska definieras i författning. Strävan bör vara att utforma reglerna på ett så klart och tydligt sätt som möjligt för att skapa förutsebarhet för instituten och för att undvika att Finansinspektionens bedömning blir komplex och resurskrävande. Det är också viktigt att de krav som införs inte i sig hindrar utvecklingen av nya och bättre system eller inkräktar på konkurrensen mellan leverantörer av system. Att definiera vissa tekniska standarder och prestanda som systemen behöver uppfylla innebär vissa utmaningar. Regeringen anser därför att det är olämpligt att i lag ange detaljerade riktlinjer för bedömningen. Det bör i stället anges i lag vad systemet ska kunna uppnå, dvs. att utan dröjsmål kunna tillhandahålla en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets insättare och deras respektive tillgodohavanden.

Enligt regeringens mening bör "utan dröjsmål" i detta sammanhang tolkas mycket snävt för att ändringsdirektivets krav på en utbetalningsfrist om 20 arbetsdagar ska kunna uppfyllas. För att garantimyndigheten ska ha praktisk möjlighet att betala ut medlen till insättarna inom denna tid är det i princip en nödvändighet att insättaruppgifterna är garanti-

myndigheten till handa samma dag som myndigheten framställer en begäran att få ut uppgifterna.

Regeringen anser att lagbestämmelsen bör kombineras med en bestämmelse enligt vilken regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som institutens system ska uppfylla. Med stöd av ett sådant bemyndigande blir det möjligt att föreskriva vilka tillförlitliga funktioner för behörighet, spårbarhet, sigillsystem samt säkerhetskopiering som är en nödvändighet för att ett institut ska anses uppfylla kraven i fråga.

5.2 Samarbetet mellan berörda myndigheter

Regeringens förslag: När Finansinspektionen iakttar omständigheter som skulle kunna leda till att ersättningsrätten enligt 8 § lagen om insättningsgaranti inträder, ska inspektionen informera garanti-myndigheten om detta och lämna de uppgifter till myndigheten som den behöver för sin verksamhet enligt lagen om insättningsgaranti.

Riksbanken ska vara skyldig att på begäran av garantimyndigheten lämna de uppgifter som myndigheten behöver för sin verksamhet enligt lagen om insättningsgaranti.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser som har yttrat sig är positiva till utredningens förslag, däribland *Finansinspektionen*, *Riksbanken* och *Riksgäldskontoret*, som härutöver även förespråkar ett lagstadgat samrådsförfarande inför Finansinspektionens beslut att låta insättningsgarantin träda in. *Finansinspektionen* anger att ett beslut att låta insättningsgarantin träda in är en ny och komplicerad uppgift och att det kommer att krävas samråd med Riksgäldskontoret och Riksbanken för att fatta rätt beslut. Sådan samrådsskyldighet bör, inte minst av rättssäkerhetsskäl, regleras i lag. *Riksbanken* anser att Finansinspektionen ska åläggas en uttrycklig skyldighet att samråda med Riksgäldskontoret och Riksbanken innan beslut fattas att insättningsgarantin ska träda in. Motiveringen härför är att både Riksgäldskontoret och Riksbanken kan besluta om åtgärder som stärker ett instituts finansiella ställning och som vid genomförande undanröjer behovet av att låta insättningsgarantin träda in. *Riksgäldskontoret* pekar på att det senaste årets erfarenheter har visat att det kan finnas andra åtgärder som kan ge bättre resultat för den finansiella stabiliteten som helhet än att låta insättningsgarantin träda in, och att det därför är av vikt att formalisera en samrådsskyldighet myndigheterna emellan.

Skälen för regeringens förslag: Med de avsevärt förkortade tidsramarna för hantering av ett ersättningsfall som ändringsdirektivet medför är det av stor vikt att det inte uppkommer någon fördröjning av överförandet av information mellan berörda myndigheter. Garanti-myndighetens förberedelsearbete kommer att bli centralt för att ändringsdirektivets tidsfrister ska kunna uppfyllas. Regeringen anser att det är av största vikt att skapa de förutsättningar och den tydlighet som krävs för att undvika en fördröjning i garantimyndighetens förberedelse-

arbete. Enligt regeringens mening bör det därför i lag införas en skyldighet för de berörda myndigheterna att lämna sådan information som är av betydelse för garantimyndighetens verksamhet enligt lagen om insättningsgaranti. Finansinspektionen bör därför åläggas en skyldighet att samarbeta med garantimyndigheten på ett tidigt stadium om Finansinspektionen iakttar omständigheter som skulle kunna leda till att insättningsgarantin ska tas i anspråk.

Om ett institut får problem kan även Riksbanken komma att vara involverad på ett tidigt stadium. Det kan exempelvis tänkas att det förs diskussioner kring om åtgärder enligt stödlagen kan komma i fråga. I ett sådant sammanhang kan även frågan om ett eventuellt utlösande av insättningsgarantin bli aktuell. I dessa situationer måste garantimyndigheten också kunna få information från Riksbanken. Regeringen anser därför att en informationsskyldighet för Riksbanken också bör införas i lagen om insättningsgaranti. För att informationskyldigheten inte ska bli alltför betungande för Riksbanken bör informationskyldigheten utlösas först när garantimyndigheten begär de uppgifter som den anser sig behöva.

Med regeringens förslag utökas och tydliggörs informationsutbytet mellan de berörda myndigheterna, dels genom att Finansinspektionen åläggs att självant lämna information till garantimyndigheten på ett tidigt stadium av ett eventuellt ersättningsfall, dels att Riksbanken på begäran av garantimyndigheten åläggs att lämna de uppgifter som garantimyndigheten behöver för sin verksamhet enligt lagen om insättningsgaranti.

Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret anser att det finns skäl att gå längre när det gäller myndigheternas samarbete och att i lag formalisera samverkan mellan myndigheterna också inför ett beslut att låta insättningsgarantin träda in.

Det pågår redan i dag löpande samverkan och informationsutbyte mellan de berörda myndigheterna, vilket framöver även ska gälla inför ett beslut om insättningsgarantins inträde. Regeringen håller med myndigheterna om att detta är en viktig fråga, som kan behöva preciseras, och anser därför att det krävs vidare analys och utredning. Regeringen har tillsatt en kommitté som bl.a. ska analysera ansvarsfördelningen och samspelet mellan Riksbanken, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Regeringskansliet (främst Finansdepartementet) samt möjligheten att utbyta information (dir. 2011:6). Sannolikt finns det därför skäl att återkomma i denna fråga när kommittén har lämnat sitt betänkande.

5.3 Institutens skyldighet att lämna information till garantimyndigheten

Regeringens förslag: Ett institut ska utan dröjsmål lämna garantimyndigheten de uppgifter myndigheten behöver om insättare och deras insättningar samt i övrigt lämna sådan information som garantimyndigheten behöver för sin verksamhet. Garantimyndigheten

får även genomföra en undersökning hos institutet om det är nödvändigt för att verifiera informationen.

En konkursförvaltares uppgifts- och biträdesskyldighet gentemot garantimyndigheten kompletteras med en motsvarande skyldighet för institutet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om informationsskyldigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag utom vad gäller bemyndigandet.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen*, till vilkens yttrande *Svenska Fondhandlareföreningen* har anslutit sig, anser att informationskravet bör förtydligas på så sätt att det anges vad informationskyldigheten i normalfallet bör omfatta. Bankföreningen vill samtidigt understryka att utöver grundläggande information kan det finnas behov av kompletterande uppgifter som t.ex. information om pantsatta konton, konton som förvaltas enligt föräldralkonen m.m. och att sådan information svårligen kan sammanställas och lämnas utan dröjsmål. Vad gäller sådan information som garantimyndigheten i övrigt behöver för sin verksamhet anser Bankföreningen att garantimyndigheten i första hand bör vända sig till Finansinspektionen för information innan den vänder sig till institutet och att detta bör framgå av lagtext eller förarbeten. Vidare anser Bankföreningen att vad avser garantimyndighetens möjlighet att utföra platsundersökningar bör detta så långt som möjligt ske i samverkan med Finansinspektionen för att undvika en onödigt komplex och dubblad process.

Skälen för regeringens förslag: Ett institut som omfattas av garantin ska enligt 16 § lagen om insättningsgaranti lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att fastställa institutets avgift och i övrigt för sin verksamhet enligt denna lag. Exempel på information som omfattas är bl.a. 1) uppgifter som behövs för att kunna fastställa institutets avgift, 2) uppgifter som behövs för att kunna fatta beslut enligt 3 § lagen om insättningsgaranti om huruvida insättningar som finns hos en utländsk filial ska omfattas av garantin, och 3) uppgifter i samband med ett ersättningsfall angående kontohavare hos ett institut vid tidpunkten för konkursbeslutet.

För att kunna hantera ändringsdirektivets krav på förkortad utbetalningstid inom 20 arbetsdagar behöver mycket av garantimyndighetens förberedelsearbete vara gjort vid tidpunkten för ersättningsrättens inträde. Ett av de inledande stegen i garantimyndighetens arbete inför ett ersättningsfall är att undersöka institutets IT-system och inhämta uppgifter om insättarna så att utbetalningen kan ske till berättigade insättare. För att säkerställa att garantimyndigheten snabbt kan få tillgång till de uppgifter som myndigheten behöver i sin verksamhet samt att de nödvändiga uppgifterna kan verifieras anser regeringen att det krävs ett förtydligande av de gällande bestämmelserna. Institutens skyldighet att lämna information till garantimyndigheten bör därmed preciseras och utvidgas. Regeringen anser att det i lag bör framgå att ett institut ska lämna information till garantimyndigheten om insättarna och deras insättningar, den information som krävs för att verifiera uppgifterna samt

i övrigt lämna sådan information som garantimyndigheten behöver för sin verksamhet. Dessutom anser regeringen att det bör införas ett krav som innebär att institutens skyldighet att lämna information till garantimyndigheten ska ske utan dröjsmål. Enligt regeringens mening bör begreppet ”utan dröjsmål” i detta sammanhang tolkas mycket snävt för att ändringsdirektivets krav på en utbetalningsfrist om 20 arbetsdagar ska kunna uppfyllas. För att garantimyndigheten ska ha praktisk möjlighet att betala ut medlen till insättarna inom denna tid är det i princip en nödvändighet att insätтарыppgifterna är garantimyndigheten till handa samma dag som myndigheten framställer en begäran att få ut uppgifterna. Regeringen anser att det kan behövas ytterligare kompletterande detaljer om informationsskyldigheten utöver vad som föreslagits ovan. Det bör därför införas ett bemyndigande, för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, att föreskriva hur informationsskyldigheten ska vara utformad och vilken information som ska omfattas.

När det gäller inhämtning av information från instituten framför *Svenska Bankföreningen* att garantimyndigheten i första hand bör vända sig till Finansinspektionen för att få information innan myndigheten vänder sig till institutet. Regeringen konstaterar att med de snäva tidsramar som följer av ändringsdirektivet är det av vikt att nödvändig informationen lämnas utan dröjsmål. Garantimyndigheten måste därför kunna vända sig direkt till det berörda institutet utan att behöva gå via Finansinspektionen.

Det är emellertid inte tillräckligt att få informationen utan dröjsmål. Garantimyndigheten måste också kunna verifiera informationen och IT-systemen som används. Det är därför nödvändigt att garantimyndigheten också ges en möjlighet att genomföra platsundersökningar hos institutet. Bankföreningen anser dock att platsundersökningar så långt som möjligt bör ske i samverkan med Finansinspektionen. Det vore naturligtvis önskvärt om garantimyndigheten och Finansinspektionen kunde samverka vid dessa tillfällen och att befogenhet att utföra platsundersökningar endast innehas av Finansinspektionen. De strängare kraven på en förkortad utbetalningsprocess ställer dock krav på att även garantimyndigheten har tillgång till de uppgifter som är nödvändiga för att kunna handlägga ersättningsfall i enlighet med ändringsdirektivets krav. Myndigheterna har när det gäller ersättningsfallen olika ansvarsområden och garantimyndigheten måste kunna få tillgång till verifierad information m.m. av institutet utan tidsfördröjning. Regeringen anser därför att garantimyndigheten bör ges befogenheter att genomföra undersökningar hos berörda institut om det är nödvändigt för att kunna verifiera informationen.

Samarbetet med institutet och konkursförvaltaren efter ersättningsrättens inträde

Enligt 17 § lagen om insättningsgaranti ska konkursförvaltaren lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att betala ut ersättning till insättarna. Denna skyldighet behöver finnas kvar även fortsättningsvis. Det är fortfarande möjligt att ett ersättningsfall utlöses

av att institutet försätts i konkurs. Eftersom garantins inträde enligt regeringens förslag knyts till att insättare inte kan få ut sina insättningar enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga, kan garantimyndighetens samarbete åtminstone inledningsvis komma att ske med institutet. Med det nya förslaget för insättningsgarantins inträde bör därför motsvarande uppgiftsskyldighet gentemot garantimyndigheten som hittills åvilat konkursförvaltaren också åläggas för institutet.

5.4 Metoder för att göra utbetalningar

Regeringens förslag: Garantimyndigheten ges möjlighet att öppna konton i ett annat institut för ersättningsberättigades räkning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Svenska Bankföreningen* anser att principerna för hur garantimyndigheten väljer ett institut för kundens räkning bör tydliggöras för att tillgodose konkurrensneutraliteten.

Skälen för regeringens förslag: Det krävs effektiva utbetalningsmetoder för att kunna uppfylla ändringsdirektivets krav på kortare frister för utbetalning. Regeringen anser att garantimyndigheten bör få valfrihet att bestämma vilken metod som i det enskilda fallet är bäst. De möjligheter som garantimyndigheten kan tänkas använda sig av är traditionella utbetalningsavier, kort med elektronisk lagring av bankinformation, s.k. smart card med datachip, eller inbetalning till bankkonto. En svårighet med den sistnämnda metoden är dock att det kan vara svårt för garantimyndigheten att klarlägga till vilket bankkonto en utbetalning ska göras. För att underlätta för garantimyndigheten vid utbetalningsprocessen anser regeringen att garantimyndigheten även bör ges möjlighet att få öppna konto i ett annat institut för insättares räkning. En sådan möjlighet ger garantimyndigheten ytterligare flexibilitet i valet av utbetalningsmetod. Garantimyndigheten kan även, beroende på vad som passar bäst i det enskilda fallet, komma att använda olika metoder för utbetalning i samma ärende. En rimlig metod för betalning av ersättning torde vara inbetalning till konton som särskilt öppnats för ändamålet. Garantimyndigheten bör därför, på liknande sätt som är möjligt för tillgodohavanden hos försäkringsrörelser och pensionssparinstitut som avvecklas, ges möjlighet att öppna konton hos ett annat institut dit insättares medel kan flyttas i syfte att göra dem tillgängliga för insättaren. Vid öppnandet av konton kan garantimyndigheten använda sig av de uppgifter som det drabbade institutet samlat in i sitt arbete att skaffa kundkännedom enligt kraven i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och som finns tillgängliga genom institutets IT-system. Den mottagande banken har som huvudregel rätt att förlita sig till dessa uppgifter. Reglerna i penningtvättslagen innebär dock att den mottagande banken inte måste förlita sig på dessa uppgifter. Garantimyndigheten får bedöma i vilka fall det kan anses lämpligt att använda nyöppnade konton i andra institut som utbetalningsmetod. Rent praktiskt får garantimyndigheten

upphandla från en eller flera banker den betalningstjänst det innebär att öppna konton och ta emot myndighetens ersättningsutbetalning. Metoden har en påtaglig fördel genom att det nyöppnade kontot kan ha samma innehavare (en eller flera) som kontot i det institut som ersättningsfallet avser. Det betyder att garantimyndigheten till exempel inte behöver försöka utröna vilka andelar som tillkommer flera personer som har ett gemensamt konto. Det underlättar administrationen av utbetalningarna.

Svenska Bankföreningen anser att principerna för hur garantimyndigheten väljer ett institut för kundens räkning bör tydliggöras för att tillgodose konkurrensneutraliteten. Regeringen konstaterar att garantimyndigheten givetvis måste följa de lagregler som finns på området och upphandla tjänsten genom ett upphandlingsförfarande. På så sätt blir det tydligt för alla vilka krav som gäller och de banker eller institut som vill delta i upphandlingen kan ta ställning till om de vill lämna ett anbud eller inte. För att förslaget ska kunna tillämpas i praktiken bör ett upphandlingsavtal finnas på plats redan innan ett eventuellt framtida ersättningsfall inträffar.

6 Information om garantins omfattning

6.1 Förhandsprövning av kontoslag

Regeringens förslag: En obligatorisk prövning införs för varje kontoslag som tillhandahålls av ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som tar emot insättningar.

En prövning ska även göras om institutet avser att ändra avtalsvillkoren för ett redan existerande kontoslag. Prövningen ska initieras av institutet i fråga och ska bekostas av institutet genom en särskild prövningsavgift.

Om ett institut underlåter att anmäla ett kontoslag för prövning får Finansinspektionen ingripa i enlighet med lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden. Ett institut som inte uppfyller sin informationsskyldighet kan även bli föremål för ingripande med stöd av marknadsföringslagen.

Institut som tar emot insättningar som inte omfattas av det svenska insättningsgarantin behöver inte ansöka om prövning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förhandsprövningen och om avgiften för prövningen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Riksgäldskontoret* framhåller att förslaget ger insättarna bättre tillgång till tillförlitlig information om garantins omfattning. Dessutom kommer garantimyndigheten, i händelse av ett ersättningsfall, redan ha information om vilka av institutets kontoslag som omfattas av insättningsgarantin. Detta bidrar till en snabb utbetalningsprocess. *Konsumentverket* poängterar att det är viktigt att prövningen inte uppfattas som ett godkännande av avtalsvillkoren i sin helhet eftersom det skulle kunna försvåra tillsynen av oskäligen avtalsvillkor. *Svenska Bankföreningen*, till vilkens yttrande *Svenska Fondhandlareföreningen* ansluter sig, avstyrker förslaget. Bankföreningen anser att det saknas tillräcklig grund för att införa ett administrativt betungande system för obligatorisk prövning av samtliga befintliga och kommande kontovillkor. Om tveksamhet ändå skulle uppstå om ett avtalsvillkor eller kontoslag omfattas av garantin bör det enligt Bankföreningens mening i stället finnas en lagstadgad möjlighet för instituten att anmäla ett kontoslag eller kontovillkor för prövning av garantimyndigheten. Garantimyndighetens beslut bör också kunna överklagas enligt 24 § första stycket lagen om insättningsgaranti.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 1.5 i ändringsdirektivet (som ändrar artikel 9.1 i insättningsgarantidirektivet) ska medlemsstaterna bl.a. se till att kreditinstituten lämnar insättarna information om det system som garanterar deras insättningar. Denna skyldighet innebär också att information ska lämnas till insättarna om omfattningen av garantin.

I 11 § första stycket lagen om insättningsgaranti stadgas att svenska institut samt utländska institut som tar emot insättningar hos en filial här i landet ska informera den som har gjort eller avser att göra en insättning om 1) fordran omfattas av en garanti eller inte, 2) den ersättningsnivå som gäller för garantin, och 3) formerna för utbetalning av ersättning från garantin. Enligt paragrafens andra stycke anges att information enligt första stycket ska lämnas vid marknadsföring av ett erbjudande och innan ett avtalsförhållande ingås. Informationen ska vidare under avtalstiden framgå av kontoutdrag och liknande material som rör fordringsförhållandet.

Frågan om garantimyndighetens befogenheter enligt gällande lagstiftning prövades av domstol i anledning av Custodia-fallet. Av kammarrättens beslut (Kammarrätten i Stockholms beslut den 10 februari 2006 i mål nr 855-06) framgår att det finns stark anledning att ifrågasätta om nuvarande lagstiftning ger garantimyndigheten möjligheter att fullgöra sin informationsskyldighet på ett godtagbart sätt. Motsvarande problem gäller för instituten, som enligt såväl artikel 9 i insättningsgarantidirektivet som 11 § lagen om insättningsgaranti har en skyldighet att informera sina kunder om huruvida insättningar omfattas av garantin eller inte.

Regeringen konstaterar att det i nuläget är institutet som på egen hand gör bedömningen av vilka kontoslag som omfattas av insättningsgarantin. Institutets skyldighet att informera om huruvida en insättning omfattas av garantin eller inte kan därför lämna visst utrymme för institutet att, i vad som kan uppfattas som säkra fall, uttala sig i frågan på eget bevåg, utan att institutet därigenom formellt skulle bryta mot sina skyldigheter gentemot insättaren. Enlig nu gällande rätt saknar garantimyndigheten möjlighet att uttala sig i tolkningsfrågor om garantins omfattning. Insättare som har sina medel i ett institut för vilket garantin inte har trätt in har därmed i praktiken ingen möjlighet att på förhand erhålla tillförlitlig information om huruvida just deras insättningar omfattas av garantin eller inte. Det faktum att inte ens garantimyndigheten har befogenhet att uttala sig om garantins omfattning innebär enligt regeringens mening att instituten saknar förutsättningar att på ett helt tillförlitligt sätt uppfylla sin lagstadgade informationskyldighet.

För att förtydliga informationen kring insättningsgarantins omfattning och för att undanröja eventuella oklarheter anser regeringen att det finns skäl att förtydliga informationsskyldigheten i 11 § lagen om insättningsgaranti samt att därtill införa ett system för en obligatorisk förhandsprövning av kontoslag. Även ändringsdirektivets krav på utbetalning inom 20 arbetsdagar nödvändiggör tydliga regler för vilka konton som faktiskt omfattas av insättningsgarantin.

Förhandsprövningen ger insättarna tydlig information och även säkerhet vad gäller garantins omfattning i fråga om deras insatta medel. Enligt regeringens mening bör prövningen ske inför introduktionen av nya kontoslag. En sådan prövning måste emellertid också göras av de kontoslag som redan existerar på marknaden. Om institutet önskar ändra avtalsvillkoren för ett redan existerande kontoslag bör en ny prövning också göras. Alla prövningar bör initieras av institutet i fråga. Institut som tar emot insättningar som inte omfattas av den svenska

insättningsgarantin bör inte omfattas av kravet att ansöka om prövning. Regeringen noterar, såsom *Konsumentverket* påpekat, att en förhandsprövning av kontoslag inte innebär ett godkännande av avtalsvillkoren i sin helhet.

Regeringen anser, i motsats till vad *Svenska Bankföreningen* anfört, att det finns flera fördelar med ett system med förhandsprövning av kontoslag. Insättarna kan på ett tydligt och lättillgängligt sätt få informationen direkt från institutet eller från garantimyndighetens hemsida. Systemet gör det även säkrare för instituten att uppfylla sin lagstadgade informationsskyldighet gentemot insättarna.

Införandet av ett obligatoriskt system för förhandsprövning av kontoslag medför emellertid en viss kostnad för behörig myndighet. Riksgäldskontoret har uppskattat att den genomsnittliga kostnaden för en prövning uppgår till 1 500–2 000 kronor. Avgiften bör bekostas av institutet genom en särskild prövningsavgift som fastställs med utgångspunkt i den genomsnittliga kostnaden för en kontoprövning. Prövningskostnaden kan ses som en nödvändig utgift bland andra som krävs när ett institut vill introducera en ny sparform. För den myndighet som ska genomföra prövningen innebär införandet av systemet att myndigheten initialt får en hög arbetsbelastning, eftersom samtliga existerande kontoslag måste prövas. Regeringen anser att de sammantagna fördelarna för insättarna klart överväger de nackdelar som instituten kan uppleva. Regeringen anser att garantimyndigheten bör ges uppdraget att utföra prövningen.

För att möjliggöra en övergång till en ordning för förhandsprövning av konton ska ett institut som tar emot eller avser att ta emot insättningar enligt lagen om insättningsgaranti ansöka om förhandsprövning inom tre månader från ikraftträdandet av lagbestämmelsen. Det är viktigt att det finns ett tillförlitligt insättningsgarantisystem. Garantimyndighetens prövning av konton ska därför ske så snart som möjligt.

Ett införande av förhandsprövning av kontoslag kräver detaljerade bestämmelser för att kunna uppfylla de krav som ställs. Ett bemyndigande bör därför finnas i lagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter inom detta område.

Underlåtenhet att anmäla ett kontoslag för prövning

Insättningsgarantin är obligatorisk för de av institutens insättningar som uppfyller kraven i 2 § lagen om insättningsgaranti. Eftersom alla insättningar som uppfyller villkoren ska omfattas av insättningsgarantin kan underlåtenhet från ett instituts sida att anmäla ett kontoslag för prövning inte ges rättsföljden att kontoslaget utesluts från insättningsgarantin. En sådan ordning är enligt regeringens mening dessutom utesluten redan på andra grunder, eftersom det skulle innebära att insättarna kan drabbas av institutets underlåtenhet att på föreskrivet sätt anmäla kontoslaget för prövning. Inte heller bör det ses som en ändamålsenlig lösning att tvinga institut att upphöra med de konton som visar sig vara oprövade, eftersom de insättare som redan utnyttjar

kontoslaget i fråga på liknande sätt skulle kunna drabbas av negativa konsekvenser om kontona i fråga behövde avvecklas.

Regeringen finner i stället att underlåtenhet att anmäla ett konto till prövning måste kunna leda till ingripanden mot institutet. En möjlighet till ingripande följer redan av Finansinspektionens befintliga befogenheter, eftersom 15 kap. LBF och 25 kap. lagen om värdepappersmarknaden föreskriver att ingripande får ske inte bara om ett institut åsidosatt sina skyldigheter enligt dessa författningar utan även om skyldigheter som följer av andra författningar åsidosatts. Ingripande får enligt bestämmelserna ske genom föreläggande, förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Allvarlig överträdelse kan resultera i återkallelse eller – om det anses tillräckligt – varning. Regeringen anser inte att det är påkallat att ge garantimyndigheten en särskild befogenhet att utfärda föreläggande om ett institut inte har begärt prövning av ett konto. Det får i stället anses ligga i sakens natur att garantimyndigheten alltid har en möjlighet att uppmana institutet att vidta rättelse. Om institutet inte vidtar rättelse kan garantimyndigheten lämna frågan vidare till Finansinspektionen, som då får använda sig av de ingripandebefogenheter som följer av ovannämnda författningar. En särskild föreläggandebefogenhet för garantimyndigheten skulle dessutom enligt regeringens mening kunna leda till att gränsdragningen mellan tillsynsmyndighetens och garantimyndighetens roller blev otydlig.

7 Särskilda frågor om garantins omfattning

7.1 Vilka insättningar omfattas av insättningsgarantin?

Regeringens förslag: Ett beslut om att garantin inte längre ska gälla inverkar inte på insättningar som omfattades av garantin innan beslutet vann laga kraft. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser kommenterar inte förslaget eller lämnar det utan erinran. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att förtydligandet möjligen kan behövas mot bakgrund av den tolkningstvist som uppstod vid återkallelsen av Custodias tillstånd, men enligt fakultetens mening är förtydligandet egentligen obehövligt. *Riksgäldskontoret* framhåller att det är önskvärt att det inte råder några oklarheter kring vilka medel som omfattas av insättningsgarantin och föreslår att en utredning tillsätts för att klargöra hur medel som är föremål för transaktion ska omfattas av insättningsgarantin.

Skälen för regeringens förslag: När Finansinspektionen bestämmer sig för att återkalla ett verksamhetstillstånd meddelar inspektionen ett återkallelsebeslut. Ofta förordnas i beslutet att återkallelsen ska gälla omedelbart, vilket innebär att avvecklingen kan påbörjas utan inväntande av att beslutet vinner laga kraft. Återkallelsebeslutet kan överklagas av institutet till förvaltningsrätten. Det är sannolikt att institutet i samband med överklagandet yrkar att återkallelsebeslutet ska inhiberas, dvs. ett förordnande att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla. Förvaltningsrätten kommer att inom någon dag meddela beslut i inhibitionsfrågan, eftersom ett sådant yrkande handläggs med förtur. Huvudsaken, dvs. själva överklagandet, behandlas inte med någon särskild förtur, utan är ett ordinärt mål hos domstolen. Det kan därför dröja flera månader innan överklagandet avgörs. Antingen kan överklagandet avslås, vilket innebär att återkallelsen står fast, eller så bifalls överklagandet, vilket då innebär att verksamhetstillståndet åter ska gälla, dvs. att verksamheten åter kan bedrivas med tillstånd. Förvaltningsrättens dom kan, med krav på prövningstillstånd, överklagas till kammarrätten. Insättningar ska, för att omfattas av insättningsgarantin, göras under tiden när en verksamhet bedrivs med erforderligt tillstånd. Andra grunder för att meddela att garantin inte längre ska gälla är att institutet inte uppfyller sina åtaganden enligt lagen om insättningsgaranti. När Finansinspektionen fattat beslut att återkalla verksamhetstillståndet – eller att insättningsgarantin av annan anledning inte ska gälla – uppkommer frågan om vilka insättningar som då omfattas.

I 23 § lagen om insättningsgaranti anges att ett beslut om att garantin inte längre skall gälla inte inverkar på insättningar som omfattades av garantin vid tidpunkten för beslutet. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

I förarbetena till lagen finns inga uttalanden som kan ge ledning i frågan om exakt när insättningar ska vara gjorda för att omfattas av garantin (prop. 1995/96:60 s. 131). Bestämmelsens utformning gav upphov till tolkningsproblem i hanteringen av ersättningsfallet efter Custodia, då dåvarande Insättningsgarantinämnden och Custodia gav uttryck för olika uppfattningar om vad som menades med ”tidpunkten för beslutet”. Oklarheten bidrog till att insättarna fick vänta på att få ut sina medel.

Den ena ytterlighetstolkningen av 23 § är att insättningar gjorda fram till dess att återkallelsebeslutet vunnit laga kraft omfattas. Den andra ytterligheten är att insättningar gjorda fram till själva tidpunkten för Finansinspektionen meddelande av beslutet omfattas. Ett tredje alternativ är att de insättningar som gjorts fram till det att återkallelsebeslutet blir verkställbart omfattas, men inte insättningar gjorda under andra förhållanden efter en återkallelse. Denna tidpunkt kan i och för sig sammanfalla med att beslutet vinner laga kraft, men, som nämnts ovan, förordnas återkallelsen i de allra flesta fall att gälla omedelbart.

Förutsättningarna för insättningarna förändras under tiden för ett ärendes hantering. Grundförutsättningarna för att en insättning ska omfattas enligt 23 § lagen om insättningsgaranti är att den sker under en tid då det finns verksamhetstillstånd, eller åtminstone vid en tid som kan jämföras med att tillstånd finns. Under sådan tid föregår institutets verksamhet under normala förutsättningar.

En insättning som görs när verksamheten bedrivs med erforderligt tillstånd är inte problematisk. En insättning som görs före ett återkallelsebeslut kommer alltid att omfattas av garantin.

Om ett beslut att återkalla verksamhetstillståndet meddelas med förordnande att det ska gälla omedelbart och beslutet överklagas med yrkande om inhibition, kan förvaltningsrätten komma att meddela ett inhibitionsbeslut, dvs. ett förordnande om att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla. Det innebär att verksamhet tills vidare får bedrivas på samma sätt som om institutets verksamhetstillstånd fortfarande föreligger. Insättningar som görs under det att ett beslut att återkalla verksamhetstillståndet inhiberats bör därför omfattas av insättningsgarantin. Det kan tänkas att det i en sådan situation kan komma att bedrivas verksamhet i institutet med större risktagande i syfte att locka till sig nya kunder och kapital och därmed rädda institutet undan avveckling genom att återkallelsen slutligt upphävs. En sådan verksamhet skulle på ett mindre acceptabelt sätt utnyttja det skydd som insättningsgarantin ger, genom att större risker skulle tas med insätternas medel på bekostnad av garantisystemet. Regeringen bedömer dock att detta problem inte väger så tungt, eftersom det normala i stället torde vara en risk för att insättare i stället tar ut sina medel från banken och att det sker en uttagsanstormning.

Av genomgången framgår att insättningar som görs under det att ett verksamhetstillstånd föreligger – eller då institutet omfattas av insättningsgarantisystemet – ska anses omfattas av insättningsgarantin. Med en sådan situation kan jämföras de situationer när ett återkallelsebeslut meddelats och inte gjorts omedelbart gällande samt när ett i och för sig omedelbart gällande återkallelsebeslut inhiberats genom beslut av domstol. Efter det att ett återkallelsebeslut vunnit laga kraft är

det alltid verkställbart. Det kan därför inte förekomma att insättningar gjorda efter den tidpunkten kan omfattas av insättningsgarantin. Av ovan förda resonemang följer också att insättningar gjorda mellan tidpunkten för ett beslut om att återkalla tillståndet fram till dess att en domstol eventuellt beslutar att det överklagade beslutet ska upphävas också kommer att omfattas av garantin. För att så kallade intervallinsättningar också ska omfattas bör det i lagtexten anges att insättningar gjorda fram till det att ett beslut att garantin inte längre ska gälla blir slutligt verkställbart ska omfattas av insättningsgarantin.

Medel som vid tidpunkten för återkallelsebeslutet är föremål för någon transaktion och som därför inte finns som ett tillgodohavande på kontot just då bör kunna ses som insatta medel och därmed omfattas av garantin. Frågan om när en betalning ska anses genomförd har betydelse för var i systemet pengarna ska anses befinna sig och därmed i vems kvot beloppet ska reserveras vid ett eventuellt garantifall. Vid avgörandet av sådana frågor får vanliga civilrättsliga regler tillämpas. Det kan befaras att detta i sig kan innebära att uträkningen inför utbetalningen kan bli komplicerad. Regeringen anser inte att det är lämpligt att ta fram ett särskilt regelverk för insättningsgarantin som skiljer sig från vad som normalt gäller i betalningssystemet. Om felaktiga bedömningar sker i utbetalningsskedet får eventuella återkravsfrågor hanteras civilrättsligt.

Även om det klart framgår av 23 § lagen om insättningsgaranti att de insättningar som gjorts när verksamheten bedrivs med tillstånd, eller åtminstone när en återkallelse av verksamhetstillståndet inte är omedelbart gällande, ska omfattas av insättningsgarantin, finns det flera insättningar på konton som sker genom automatiserade överförings-system och som inte alltid går att stoppa tvärt. Det gäller t.ex. betalningar via autogiro, löneinsättningar, automatiska överföringar m.m. Även om sådana transaktioner inte är ”pengar på väg”, dvs. att de rent faktiskt är under utförande när verksamhetstillståndet dras in, kan hanteringen i systemen innebära att överföringar görs till institut som förlorat sitt tillstånd. Den fördröjning som i dag finns i systemet är dock ganska liten, enligt Svenska Bankföreningen två timmar efter publicerad återkallelse för överföringar via Bankgirocentralen BGC AB, och ca tio minuter för överföringar av Euroclear Sweden. Det är Bankgirocentralen och Euroclear Sweden som har ansvaret för att det tekniskt fungerar. Om överföringar av sådana anledningar gjorts till institut som inte längre omfattas av insättningsgarantin, eller som har mist sin rätt att ta emot insättningar på grund av att ersättningsrätten redan inträtt bör detta inte drabba insättarna. Kostnaden får i utbetalningsskedet tas av garantimyndigheten. Garantimyndigheten kan därefter rikta civilrättsliga krav mot de aktörer som genomfört överföringen.

Regeringens ställningstagande innebär att insättningar som görs när verksamheten bedrivs med erforderligt verksamhetstillstånd eller då ett återkallat tillstånd inte är omedelbart verkställbart, bör omfattas av insättningsgarantin. Samma gäller för insättningar som gjorts innan ersättningsrätt inträder på grund av att institutet försätts i konkurs. Detsamma gäller för sådana intervallinsättningar som skett under en period då ett återkallelsebeslut i och för sig varit verkställbart, om beslutet att återkalla tillståndet därefter har inhiberats av domstol, och för sådana insättningar som genererats av system som inte stoppats

tillräckligt snabbt vid en omedelbart gällande återkallelse. Dessa ställningstaganden kan enligt regeringens uppfattning fylla de bakomliggande syftena med regleringen, dvs. ett skydd för konsumenterna och en reglering som kan bidra till finansiell stabilitet. För en sparare är det rimligt att veta att det normala insättningsgarantiskyddet gäller för insättningar som görs under det att verksamhet bedrivs på vanligt sätt. Att därutöver skydda de insättningar som görs i ett intervall innan ett inhibitionsbeslut meddelas, och där automatiska processer inte tekniskt kunnat stoppas i tid, skyddar också konsumenterna.

Regeringen anser inte att det krävs ytterligare utredning av denna fråga och delar därför inte *Riksgäldskontorets* bedömning att det bör tillsättas en utredning som ser över frågan.

7.2 Postväxlar

Regeringens bedömning: Postväxlar omfattas inte av insättningsdefinitionen i lagen om insättningsgaranti och någon ändring bör inte göras i detta avseende.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller lämnar den utan erinran. *Kronofogdemyndigheten* anser att även postväxlar bör omfattas av insättningsgarantin. Garantins omfattning i dessa fall bör beräknas med utgångspunkt i utställarens tillgodohavande hos ett institut.

Skälen för regeringens bedömning: En insättning är enligt lagen om insättningsgaranti ett tillgodohavande som avser inlåning på ett konto. Genom en lagändring hösten 2008 utvidgades definitionen till att avse ”alla tillgodohavanden som avser inlåning på konto, oavsett om medlen finns på ett transaktionskonto eller inte och oavsett om beloppen är nominellt bestämda eller inte”. I lagens ursprungslidelsen omfattades endast sådana insättningar på konto i bank som var nominellt bestämda och tillgängliga för insättaren med kort varsel.

En insättning enligt artikel 1 i insättningsgarantidirektivet innebär ett tillgodohavande i form av inlåning eller som ett tillfälligt led i normala banktransaktioner och som ett kreditinstitut måste betala tillbaka enligt de lagliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga, och alla fordringar i form av värdepapper som har ställts ut av kreditinstitut. Från denna definition medges en möjlighet för medlemsstaterna att bestämma att vissa insättare eller insättningar ska vara undantagna från garanti eller ges en lägre garanti. Detta gäller bl.a. skuldebrev som samma kreditinstitut har ställt ut, och skulder enligt egna accepter eller egna växlar. Någon ändring av insättningsdefinitionen har inte skett genom ändringsdirektivet. Medel som tillfälligtvis inte finns på kontot på grund av att de är föremål för någon transaktion är också att se som insättning i lagens mening.

Mot bakgrund av den definition som anges i insättningsgarantidirektivet och insättningsgarantisystemets syfte – konsumentskydd och finansiell stabilitet – kan postväxlar ses som ett tillgodohavande hos ett institut och ett tillfälligt led i normala banktransaktioner och som institutet måste betala ut, enligt svenska regler. Postväxeln representerar medel som lånats in till en bank och som reserverats för att underlätta transaktioner. Den som ställt ut växeln kan inte disponera över medlen på annat sätt än genom att lösa in växeln. Detta talar för att postväxlar bör omfattas av insättningsgarantin.

Även om postväxlar sedan lång tid tillbaka förekommit som betalningsmedel, i situationer där kontanter förefallit mindre lämpligt, kommer detta argument som skäl för att skydda postväxlarna genom insättningsgarantin sannolikt att i framtiden väga mindre tungt, mot bakgrund av att t.ex. mobila Internetlösningar blir allt vanligare och då betalning även utan kontanter kan ske simultant med överlämnandet av den köpta varan. Många affärer kan genomföras genom att en överföring från den ena partens konto till den andres sker via Internetbank vid själva köptillfället. Det torde leda till att postväxlar framöver kommer att användas i allt mindre utsträckning. Denna utveckling kan sannolikt påskyndas av att nya tekniska lösningar för betalningar utvecklas och etableras, t.ex. betalningar över mobilnätet. Ett annat argument för att hålla postväxlarna utanför insättningsgarantin är den uppenbara risken för att insättningsgarantins skydd kan missbrukas. Genom att flytta över delar av sina tillgodohavanden till postväxlar som därefter överläts – för skens skull – till exempelvis en närstående, skulle en insättare kunna utverka att garantin för henne eller honom täcker långt större belopp än vad systemet varit avsett att medge. Sådana transaktioner skulle kunna göras även när institutet råkat i bekymmer att hålla insättningarna disponibla. Så länge som det finns täckning på kontot kan postväxlar ställas ut, eftersom själva utställandet inte medför något ianspråktagande av institutets likviditet. Insättningsgarantisystemet skulle därmed riskera att kräva mycket större summor för avgifter etc. för att tillmötesgå denna svårkontrollerbara resurs. Ett annat problem med att låta postväxlar omfattas av insättningsgarantin är att det skulle innebära ett prioriteringsproblem för garantimyndigheten. Exempelvis kan svårigheter komma att uppstå när det gäller frågor om hur en persons tillgångar ska avräknas mot beloppet för garantin. Likaså när det gäller frågor om vilken typ av tillgångar som ska prioriteras högst. Frågorna kan i och för sig lösas genom en reglering, men svåra gränsdragningsproblem kan befaras. Det skulle dessutom medföra en viss ökad administration för garantimyndigheten vid en utbetalning.

Sett mot bakgrund av de svårkontrollerbara problem som ett missbruk av postväxlar i en krissituation skulle kunna innebära, samt de prioriteringsfrågor som skulle uppkomma vid en utbetalning anser regeringen att postväxlar inte ska omfattas av insättningsgarantin. Skälet som talar för att låta dem omfattas – att garantera och underlätta kontantlösa transaktioner mellan privatpersoner – får i sammanhanget anses väga mindre tungt.

7.3 Individuellt pensionssparande (IPS)

Regeringens bedömning: IPS omfattas inte av insättningsgarantin och något förslag till ändring bör inte läggas fram i nuvarande skede.

Utredningens bedömning: Inlånade medel inom det individuella pensionssparandet bör skyddas. Skyddet bör skapas genom att fordran på inlånade medel omfattas av allmän förmånsrätt i konkurs.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser delar utredningens bedömning eller lämnar den utan erinran. *Kronofogdemyndigheten* anser att medel inlånade på konto i institut för sparande i IPS bör skyddas. Enligt *Kronofogdemyndigheten*s mening ger utredningens förslag om förmånsrätt ett osäkrare skydd och *Kronofogdemyndigheten* förespråkar därför skydd i form av insättningsgaranti. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* avstyrker förslaget. Fakulteten anser att kostnaderna för det särskilda konsument- och systemskyddet på finansmarknaden av principiella skäl bör bäras av staten.

Skälen för regeringens bedömning: I anledning av att en ny definition av begreppet insättning har införts i lagen om insättningsgaranti har regeringen i tidigare lagstiftningsarbete konstaterat att inlåning inom ramen för individuellt pensionssparande (IPS), annat pensionssparande eller försäkringssparande inte omfattas av begreppet (prop. 2008/09:49). Utredningen gavs därför i tilläggsuppdrag att analysera om det kan motiveras att medel som har placerats som inlåning inom det individuella pensionssparandet ska omfattas av insättningsgarantin.

Sedan tilläggsdirektiven gavs till utredningen har emellertid Europeiska kommissionen presenterat ett reviderat förslag till insättningsgarantidirektiv i juli 2010. I direktivförslaget ingår bestämmelser som kan få bäring på frågan om hur medel som t.ex. pensionssparande ska regleras. Eftersom förhandlingar för närvarande pågår inom Europeiska unionens råd anser regeringen att det inte är lämpligt att i detta skede föreslå förändringar som innebär ett ställningstagande till om IPS ska omfattas av insättningsgarantin eller något annat skydd.

Regeringen konstaterar därför att det finns anledning att återkomma till frågan om hur skyddet för IPS kan stärkas när förhandlingarna om direktivet är avslutade.

8 Ikraftträdandebestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2011.

Utredningens förslag i de nu aktuella delarna innebar ett ikraftträdande den 1 januari 2011.

Remissinstanserna har inte några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt ändringsdirektivet ska de bestämmelser som införlivar direktivet i nu aktuella delar träda i kraft senast den 31 december 2010. Det har inte varit möjligt att genomföra ändringsdirektivets samtliga bestämmelser i svensk rätt inom den i direktivet föreskrivna tidsfristen. Det är därför angeläget att ett fullständigt genomförande av direktivet kan ske så snart som möjligt för att minimera de negativa konsekvenserna av förseningen. De nu föreslagna lagändringarna bör därför träda i kraft så snart det är möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2011.

9 Ekonomiska konsekvenser

9.1 Finansiella konsekvenser för insättare och institut

Effektiviseringen av insättningsgarantin kommer att innebära snabbare och resurseffektivare hantering av ersättningsfall, vilket ger insättare och investerare ett bättre skydd. Snabbheten i hanteringen kan vara avgörande för insättarnas ekonomiska situation. Det ökade konsumentskyddet som förändringen innebär gynnar den finansiella stabiliteten i och med att sannolikheten för uttagsanstormningar (s.k. "bank runs") minskar, vilket är positivt för hela samhället, för samhällsekonomin och potentiellt för statsfinanserna. Att myndigheternas befogenheter tydliggörs och att deras verktyg blir mer flexibla kommer också insättarna tillgodo eftersom en bättre tillsyn bidrar till en ökad stabilitet i det finansiella systemet, vilket i sin tur bidrar till ett minskat behov av att ta skyddssystemen i bruk.

De finansiella institut som bedriver verksamhet, och vars kunder skyddas av insättningsgarantin, kommer att ha tydligare regler att förhålla sig till. En tydligare reglering av omfattningen av insättningsgarantin kommer att underlätta för institutet att ge insättare korrekt information om vilket skydd man erbjuder. Genom de förtydligade reglerna för IT-system klargörs också en skyldighet för instituten att ha lättillgänglig information som snabbt kan levereras till t.ex. Finansinspektionen och garantimyndigheten. De ökade kraven på IT-system som förändringen innebär uppfylls redan i dag av de flesta institut. Enligt insättningsgarantidirektivets krav ska verksamheterna själva bära kostnaderna för skyddet. Mindre finansiella institut kommer sannolikt att få en initial kostnad för att uppfylla kraven. En årlig kostnad tillkommer på 100 000–150 000 kronor för mindre institut och 500 000–800 000 kronor för större verksamheter enligt beräkningar av Svenska Bankföreningen. Förändringen av insättningsgarantin bedöms inte ge några internationella konkurrensnackdelar för kreditinstitut eller andra berörda finansiella företag.

9.2 Statsfinansiella konsekvenser

För statens del innebär ett tidigareläggande av ersättningsrättens inträde att finansiella institut kan avvecklas tidigare och därmed finns det bättre förutsättningar att få full framgång med återkrav från systemet på grund av utbetalningar gjorda från insättningsgarantin. Det är också positivt för staten att det finansiella systemet omfattas av regler som gör att verksamheterna håller hög kvalitet, eftersom detta bedöms bidra till den finansiella stabiliteten.

Att Prövningsnämnden blir överprövningsinstans avseende Finansinspektionens beslut att aktivera garantin innebär utvidgade uppgifter för Prövningsnämnden, dock inte på ett sådant sätt att nämnden behöver ytterligare resurser eftersom antalet ärenden bedöms vara begränsat.

Prövningsnämndens administrativa kostnader ska bäras av de avgifter som instituten betalar till insättningsgarantifonden.

Garantimyndighetens ökade resursbehov vid prövning av konton kommer att finansieras av ansökningsavgifter som betalas av instituten. Hanteringen vid ett ersättningsfall blir smidigare, eftersom förslagen innebär att förberedelser kan påbörjas tidigare. De förtydligade kraven vad gäller de omfattade verksamheterna, t.ex. vad avser IT-system, gör också att informationen från verksamheterna kommer att hålla hög kvalitet och vara omedelbart tillgänglig för garantimyndigheten.

För Finansinspektionen och Riksgäldskontoret som garantimyndighet innebär förslagen att arbetet kommer att kunna bedrivas på ett mer effektivt sätt. De föreslagna lagändringarna kan periodvis komma att påverka respektive myndighets arbetsbelastning. Regeringen bedömer dock att kostnaderna rymms inom befintliga anslag.

10 Författningskommentar

10.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

3 a §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.

I paragrafen, som är ny, införs i *första stycket* en skyldighet för instituten att ansöka om förhandsprövning hos garantimyndigheten av kontovillkoren för konto som används för att ta emot insättningar. Skyldigheten gäller alla konton som används för insättningar. Prövningen ska göras innan den nya, eller ändrade, produkten lanseras. Om institutet vill ändra kontovillkoren för ett redan befintligt konto ska ansökan om prövning också göras. Skyldigheten att ansöka om prövning gäller de institut som omfattas av den svenska insättningsgarantin, dvs. sådana institut som avses i 3 §.

Av *andra stycket* framgår att utländska institut som inte omfattas av det svenska insättningsgarantisystemet inte har någon skyldighet att ansöka om prövning.

I *tredje stycket* införs ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om prövningen enligt första stycket. Bestämmelserna kan därmed på ett flexibelt sätt anpassas till förändringar som kan uppkomma avseende nya finansiella produkter m.m. Det kan också finnas ett behov av att kunna göra vissa undantag från skyldigheten att ansöka om prövning t.ex. för mindre villkorsändringar som inte bedöms påverka huruvida kontot omfattas av garantin eller inte.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 4.3.

I paragrafen anges förutsättningarna för ersättningsrättens inträde. För att uppfylla ändringsdirektivets krav införs ytterligare en grund för att utlösa garantin.

Ändringarna i *första stycket punkten 1* innebär att rätt till ersättning också kan inträda när Finansinspektionen genom ett beslut har funnit att en insättning som har förfallit till betalning inte har återbetalats enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga för insättningen och att detta beror på skäl direkt förknippade med institutets finansiella situation och att oförmågan att återbetala insättningen inte endast är tillfällig.

I *första stycket punkten 2* finns den tidigare gällande förutsättningen med institutets konkurs som tidpunkt för ersättningsrättens inträde kvar.

9 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 4.7, 4.8 och 5.4.

I paragrafen anges bestämmelser om utbetalning av ersättningen från garantin.

Ändringen i *andra stycket* innebär att utbetalningsfristen förkortas till 20 arbetsdagar. Ändringarna i andra och tredje punkterna är ändringar till följd av de nya förutsättningar för insättningsgarantins inträde som införs.

I *tredje stycket* anges ett undantag från den i andra stycket angivna utbetalningsfristen. Ändringen innebär att en förlängning av utbetalningsfristen får ske med högst tio arbetsdagar. Möjligheten att förlänga tidsfristen ska användas restriktivt. Ändringen innebär också att Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut övertar ansvaret för prövningen av en ansökan om förlängning av tidsfristen för utbetalning av ersättningen. Den korta handläggningstiden medför att Prövningsnämnden måste göra prövningen skyndsamt.

Med anledning av ändringsdirektivets krav på förkortad handläggning av ersättningsärenden har tidsramarna blivit avsevärt mycket snävare vilket ställer krav på förkortad handläggningstid. Bland annat av detta skäl får Prövningsnämndens beslut inte överklagas (se 24 §).

Av *fjärde stycket*, som är nytt, framgår att en utbetalning av ersättningen får göras på det sätt som garantimyndigheten anser är lämpligt. Det införs också en möjlighet för garantimyndigheten att öppna ett konto i en insättares namn i ett annat kreditinstitut.

11 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.

I paragrafen behandlas ett instituts informationsskyldighet mot insättare och potentiella sådana. Ändringarna i paragrafen görs för att undanröja tidigare oklarheter och förtydliga institutets skyldighet.

I *första stycket punkten 1* byts ordet ”fordran” ut mot ”insättningen”.

I *första stycket punkten 2*, som är ny, införs en skyldighet för institutet att informera om resultatet av den prövning som skett enligt 3 a §.

Övriga ändringar i paragrafen är av språklig natur.

14 a §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.

I paragrafen, som är ny, införs i *första stycket* en rätt för garantimyndigheten att ta ut avgifter för prövningen av en ansökan enligt 3 a §. Den nya ordningen, där en förhandsprövning av kontoslag införs, kommer att medföra ökade kostnader för garantimyndigheten. Kostnaderna för prövningen bekostas av instituten genom att dessa påförs en särskild prövningsavgift.

I *andra stycket* införs ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om avgifterna.

15 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 4.6.

Ändringen i *första stycket* innebär att Prövningsnämndens förvaltningskostnader i frågor enligt lagen om insättningsgaranti ska täckas med inbetalda avgiftsmedel.

16 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.3.

I *första stycket* införs hänvisningar till kompletterande lagstiftning.

Ett nytt *andra stycke* införs i paragrafen för att förtydliga och säkerställa att garantimyndigheten snabbt ska kunna få tillgång till den information från instituten som myndigheten behöver för att uppfylla ändringsdirektivets krav på förkortad handläggningstid. Genom ändringen preciseras och utvidgas de krav som ställs på instituten. Bland annat införs ett krav som innebär att instituten ska lämna den information som garantimyndigheten kräver utan dröjsmål. För att utbetalningsfristen om 20 dagar ska kunna uppfyllas måste detta krav tolkas mycket snävt och kommer i praktiken att innebära att instituten måste lämna begärd information samma dag som begäran om information inkommer.

I *tredje stycket*, som är nytt, införs en rätt för garantimyndigheten att genomföra platsundersökningar hos institutet, när myndigheten anser att det är nödvändigt. Denna bestämmelse kommer att ge garantimyndigheten möjlighet att genom undersökningar hos instituten på plats verifiera den information som behövs. Dessutom måste det finnas en möjlighet för myndigheten att hos instituten kunna verifiera och kontrollera de IT-system som används.

17 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.3.

Ändringen i *första stycket* innebär att informationsskyldigheten som åligger konkursförvaltaren också ska åläggas institutet.

Eftersom det kan behövas mer detaljerade föreskrifter om hur informationsskyldigheten ska vara utformad och vad som ska omfattas har ett bemyndigande införts i *andra stycket* som gör det möjligt att meddela föreskrifter om informationsskyldigheten enligt 16 och 17 §§.

17 a §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.2.

I paragrafen, som är ny, införs ett förtydligande av berörda myndigheters skyldighet att lämna garantimyndigheten den information som myndigheten behöver för sin verksamhet enligt lagen om insättningsgaranti. Skyldigheten införs för att möjliggöra ett tydligare krav på informationsutbyte mellan myndigheterna.

I *första stycket* införs en skyldighet för Finansinspektionen att lämna uppgifter till garantimyndigheten redan före den tidpunkt då ersättningsrätten inträder. Skyldigheten innebär att Finansinspektionen löpande måste hålla garantimyndigheten underrättad om det uppstår en situation där det föreligger risk för att ett institut inte kan betala ut insättarnas medel.

Garantimyndigheten har även behov av att inhämta de uppgifter från Riksbanken som krävs för dess verksamhet. Ett nytt *andra stycke* införs med denna innebörd. För att uppgiftsskyldigheten för Riksbanken inte ska bli alltför betungande krävs det att garantimyndigheten uttryckligen efterfrågar den information som myndigheten behöver.

23 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.1.

I paragrafen införs ändringar som syftar till att klargöra vilka insättningar som omfattas av insättningsgarantin i en situation vid beslut att garantin inte längre ska gälla eller vid återkallelse av ett instituts tillstånd.

Genom att byta ut orden ”vid tidpunkten för beslutet” till ”innan beslutet vann laga kraft” tydliggörs vilken tidpunkt som avses.

24 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 4.6.

Paragrafens *tredje stycke* är nytt. Överklagande av ett beslut om ersättningsrättens inträde enligt 8 § första stycket 1 ska ske till Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut.

Ett nytt *fjärde stycke* införs i paragrafen som anger att Prövningsnämnden får tio arbetsdagar för att pröva överklagandet. Fristen räknas från den tidpunkt när överklagandet inkom till nämnden. Huvuddelen av de regler för Prövningsnämndens verksamhet som finns i 6 kap. stödlagen är ändamålsenliga även för prövningen av frågan om insättningsgarantin ska träda in och kan också tillämpas när det gäller Prövningsnämndens prövning av ett beslut av Finansinspektionen om insättningsgarantins inträde. Om det i ett ärende som prövas av Prövningsnämnden uppstår fråga om fördelning av rättegångskostnader så ska 6 kap. 8 § första stycket stödlagen tillämpas på motsvarande sätt för kostnader som har uppkommit vid nämndens prövning.

Prövningsnämndens förvaltningskostnader i frågor enligt lagen om insättningsgaranti ska täckas med avgiftsmedel från insättningsgarantifonden.

Enligt 8 kap. 3 § stödlagen får Prövningsnämndens beslut inte överklagas. Detsamma ska gälla för ett beslut om insättningsgarantins inträde. Ett nytt *femte stycke* införs därför. Att beslutet inte ska kunna överklagas är nödvändigt för att direktivets krav på utbetalning inom 20 arbetsdagar ska kunna hållas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1 och 8.

Av *punkten 1* framgår att lagen om ändring i lagen om insättningsgaranti träder i kraft den 1 juli 2011.

Punkten 2 anger att ett institut som tar emot eller avser att ta emot insättningar som omfattas av denna lag ska ansöka om prövning enligt 3 a § inom tre månader från ikraftträdandet.

10.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

6 kap. 3 a §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.1.

I paragrafen, som är ny, införs som ett övergripande krav för kreditinstitutets verksamhet att dess system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar ska vara sådana att behörig myndighet utan dröjsmål ska kunna hämta en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets samtliga insättare och deras insättningar. Tillgängligheten och tillförlitligheten måste alltid kunna garanteras, oavsett i vilken form som registret förs. Samtliga berörda system måste kunna uppfylla kraven på omedelbart tillgängliga förteckningar och full tillförlitlighet.

Ett bemyndigande för att meddela föreskrifter om system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar finns i 16 kap. 1 § 3.

16 kap. 1 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.1.

I *punkten 3* införs ett bemyndigande för behörig myndighet att meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav som ställs för instituten när det gäller system för uppgifter om insättare och insättningar.

Övriga ändringar som görs i paragrafen är språkliga.

10.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

8 kap. 36 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.1.

I paragrafens *första stycke* införs motsvarande krav för värdepappersbolag och utländska företag som tar emot medel på konto som anges i 6 kap. 3 a § LBF.

Det finns ett bemyndigande i 8 kap. 42 § 21 lagen om värdepappersmarknaden avseende hanteringen av medel på konto, som kan tillämpas för att meddela närmare föreskrifter om vilka krav som ska ställas på de aktuella systemen.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG
av den 11 mars 2009 om ändring av direktiv
94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad
gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen

Lagförslag i betänkandet Bättre och snabbare insättningsgaranti (2009:41)

Förslag till ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:571) om insättningsgaranti

dels att 8, 9, 11, 16, 17, 23 och 24 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen införs tre nya paragrafer, 3 a och b samt 16 a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Ett institut ska ansöka om garantimyndighetens prövning av om villkoren för ett sådant konto som används för att ta emot insättningar innebär att kontot omfattas av insättningsgarantin. Ansökan om prövning ska också ske när institutet önskar ändra kontovillkoren för ett konto. Ett utländskt institut som tar emot insättningar som inte omfattas av insättningsgarantin enligt denna lag behöver inte ansöka om prövning.

3 b §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan prövning som avses i 3 a §.

8 §

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 § första stycket eller andra stycket 1, inträder rätt till ersättning när institutet försätts i konkurs.

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 § första stycket eller andra stycket 1, inträder rätt till ersättning när

1. Finansinspektionen genom ett beslut konstaterat att, av skäl som är direkt förknippade med institutets finansiella ställning, en insättning som är förfallen inte har återbetalats av institutet enligt de rättsliga och avtalsmässiga villkor som är tillämpliga och att oförmågan att betala inte kan

bedömas vara tillfällig, eller
2. när institutet försätts i
konkurs.

Är det fråga om en insättning som omfattas av garantin enligt 3 andra stycket 2, inträder rätt till ersättning när en behörig myndighet i institutets hemland förklarar att insättningar hos institutet är indisponibla.

9 §¹⁰

Ersättning enligt garantin betalas av garantimyndigheten.

Ersättningar *skall* betalas ut snarast möjligt och senast tre månader efter dagen för konkursbeslutet eller sådan förklaring som avses i 8 § andra stycket.

Ersättningar *ska* betalas ut inom 20 arbetsdagar från det att

1. Finansinspektionen meddelar ett sådant beslut som avses i 8 § första stycket 1,

2. institutet försätts i konkurs, eller

3. en myndighet som avses i 8 § andra stycket förklarat att insättningar hos institutet är indisponibla.

På ansökan av garantimyndigheten får *allmän förvaltningsdomstol*, om det finns synnerliga skäl, förlänga tidsfristen med högst tre månader. Ytterligare förlängning får beviljas två gånger med högst tre månader i taget.

På ansökan av garantimyndigheten får *Prövningsnämnden för statligt stöd till kreditinstitut*, om det finns synnerliga skäl, förlänga tidsfristen med högst tio arbetsdagar.

Utbetalning får ske på de sätt som garantimyndigheten finner lämpligt. Garantimyndigheten får i detta syfte öppna ett konto i insättarens namn i ett annat kreditinstitut.

11 §¹¹

Svenska institut samt utländska institut som tar emot insättningar hos en filial här i landet *skall* informera den som har gjort eller avser att göra en insättning om

1. fordran omfattas av garanti eller inte,

Svenska institut samt utländska institut som tar emot insättningar hos en filial här i landet *ska* informera den som har gjort eller avser att göra en insättning om

1. *insättningen* omfattas av en garanti eller inte,

2. *resultatet av en prövning som gjorts enligt 3 a § och därmed också om insättningar på kontot omfattas av insättningsgarantin eller inte,*

¹⁰ Senaste lydelse 2007:1433.

¹¹ Senaste lydelse 2004:320.

2. den ersättningsnivå som gäller för garantin, och

3. formerna för utbetalning av ersättning från garantin.

Information enligt första stycket *skall* lämnas vid marknadsföring av ett erbjudande och innan ett avtalsförhållande ingås. Informationen *skall* vidare under avtalstiden framgå av kontoutdrag och liknande material som rör fordringsförhållandet.

3. den ersättningsnivå som gäller för garantin, och

4. formerna för utbetalning av insättning från garantin.

Information enligt första stycket *ska* lämnas vid marknadsföring av ett erbjudande och innan ett avtalsförhållande ingås. Informationen *ska* vidare under avtalstiden framgå av kontoutdrag och liknande material som rör fordringsförhållandet.

16 §¹²

Ett institut som omfattas av garantin ska lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att fastställa institutets avgift och i övrigt för sin verksamhet enligt denna lag. De uppgifter som myndigheten behöver för att fastställa ett instituts avgift ska ha granskats av en revisor som utsetts av institutet i enlighet med 4 a kap. 1 § sparbankslagen (1987:619) respektive 7 a kap. 1 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller, när det gäller bankaktiebolag och värdepappersbolag, 9 kap. 8 § aktiebolagslagen (2005:551).

Ett institut som omfattas av garantin ska lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att fastställa institutets avgift.

De uppgifter som myndigheten behöver för att fastställa ett instituts avgift ska ha granskats av en revisor som utsetts av institutet i enlighet med 4 a kap. 1 § sparbankslagen (1987:619) respektive 7 a kap. 1 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller, när det gäller bankaktiebolag, *kreditmarknadsbolag* och värdepappersbolag, 9 kap. 8 § aktiebolagslagen (2005:551) *samt när det gäller kreditföreningar 8 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.*

Institutet ska också i de fall garantimyndigheten bedömer det nödvändigt utan dröjsmål lämna garantimyndigheten de uppgifter den behöver om insättare och deras insättningar samt de uppgifter den i övrigt behöver för sin verksamhet. Garantimyndigheten får då också genomföra en undersökning hos institutet.

¹² Senaste lydelse 2007:1433.

16 a §

Finansinspektionen ska, då den observerat omständigheter som skulle kunna leda till att ersättningsrätten enligt 8 § inträder, lämna de uppgifter till garantimyndigheten som myndigheten behöver för sin verksamhet enligt denna lag.

Riksbanken ska, på begäran av garantimyndigheten, lämna de uppgifter till garantimyndigheten som myndigheten behöver för sin verksamhet enligt denna lag.

17 §¹³

Har ett institut som omfattas av garantin försatts i konkurs, ska konkursförvaltaren lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att betala ut ersättning till insättarna. Konkursförvaltaren ska även i övrigt lämna myndigheten det biträde som den behöver för utbetalning av ersättning.

Har ersättningsrätt inträtt enligt 8 §, ska institutet eller konkursförvaltaren lämna de uppgifter till garantimyndigheten som den behöver för att betala ut ersättning till insättarna, samt även i övrigt lämna myndigheten det biträde som den behöver för utbetalning av ersättning.

23 §¹⁴

Ett beslut att garantin inte längre skall gälla inverkar inte på insättningar som omfattades av garantin vid tidpunkten för beslutet. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

Ett beslut att garantin inte längre ska gälla inverkar inte på insättningar som omfattades av garantin vid tidpunkten när beslutet blev slutligt verkställbart. Motsvarande gäller när beslut har meddelats om återkallelse av tillstånd eller filialtillstånd.

24 §¹⁵

Garantimyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Institutet får hos Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut ansöka om prövning av ett sådant beslut som avses i 8 § första stycket 1. En ansökan om

¹³ Senaste lydelse 2007:1433.

¹⁴ Senaste lydelse 2006:537.

¹⁵ Senaste lydelse 2007:1433.

prövning ska ha kommit in till Prövningsnämnden inom tre arbetsdagar från den dag då beslutet meddelades.

Prövningsnämnden ska avgöra ärendet inom tio arbetsdagar från den dag då ansökan kom in till nämnden. Vid prövningen tillämpas 6 kap. 2, 3 och 5–7 samt 8 § första stycket lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Prövningsnämndens beslut får inte överklagas.

-
1. 3 b § träder i kraft den 1 juli 2010.
 2. Lagen i övrigt träder i kraft den 1 januari 2011.
 3. Ett institut som önskar tillhandahålla ett konto för insättningar från den 1 januari 2011 ska senast den 30 september 2010 lämna in en ansökan om sådan prövning som avses i 3 a §.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

dels att 10 kap. 31 § upphävs,

dels att 6 kap. 4–7 ska betecknas 5–8,

dels att 10 kap. 33 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 12 §, 13 kap. 2, 9 och 13 §§, 15 kap. 2, 4 och 8 §§, 16 kap. 1 § samt rubriken närmast före 13 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det införs två nya paragrafer, 6 kap. 4 § och 15 kap. 2 a §, och en rubrik närmast följande 6 kap. 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

System för uppgifter om insättare och deras insättningar

6 kap.

4 §

Ett kreditinstitut system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar ska vara sådana att kreditinstitutet utan dröjsmål kan visa upp en fullständig och tillförlitlig förteckning över institutets samtliga insättare och deras respektive insättningar.

10 kap.

33 §¹⁶

Ansökan om likvidation av ett bankaktiebolag enligt 31 § detta kapitel eller 25 kap. 11 eller 17 § aktiebolagslagen (2005:551) får också göras av Finansinspektionen.

Ansökan om likvidation av ett bankaktiebolag enligt 25 kap. 11 eller 17 § aktiebolagslagen (2005:551) får också göras av Finansinspektionen.

Om ansökan om likvidation till följd av tillståndåterkallelse gäller vad som föreskrivs i 15 kap. 4 §.

11 kap.

1 §¹⁷

Vad som enligt 10 kap. gäller för bankaktiebolag skall även gälla

Vad som enligt 10 kap. gäller för bankaktiebolag ska även gälla

¹⁶ Senaste lydelse 2005:932.

¹⁷ Senaste lydelse 2005:932.

för kreditmarknadsbolag utom bestämmelserna om fusion i 18 §, om likvidation i 31–34 §§ och om firma i 35 och 36 §§.

för kreditmarknadsbolag utom bestämmelserna om fusion i 18 §, om likvidation i 32 § och om firma i 35 och 36 §§.

Bestämmelserna om fusion i 10 kap. 19–25 §§ gäller bara vid fusion mellan ett kreditmarknadsbolag och ett annat bolag och bara om en bank inte är övertagande bolag. Ärenden som avser tillstånd enligt 20, 25 eller 40 § prövas av Finansinspektionen.

12 kap.

12 §

Ansökan om likvidation av en kreditmarknadsförening enligt 11 kap. 3, 4 eller 4 a § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar får också göras av Finansinspektionen.

Om ansökan om likvidation till följd av tillståndsåterkallelse gäller vad som föreskrivs i 15 kap. 4 §.

13 kap.

2 §¹⁸

Finansinspektionen har tillsyn över kreditinstitut och utländska kreditinstitut som inrättat filial enligt 4 kap. 4 §.

Finansinspektionen har tillsyn över kreditinstitut och utländska kreditinstitut som inrättat filial enligt 4 kap. 4 §. *Finansinspektionens tillsyn omfattar även kreditinstitut och utländska kreditinstitut som inrättat filial enligt 4 kap. 4 §, som fått sitt tillstånd återkallat, till dess den tillståndspliktiga verksamheten har avvecklats.*

För ett kreditinstitut omfattar tillsynen att rörelsen drivs enligt

1. denna lag,
2. andra författningar som reglerar institutets verksamhet,
3. institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente, och
4. interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet.

Inspektionen har dessutom tillsyn över att kreditinstitutets ägare och ledning uppfyller lämplighetskraven i denna lag.

För en filial till ett utländskt kreditinstitut som avses i 4 kap. 4 § skall inspektionen se till att institutet följer de lagar och andra författningar som gäller för institutets verksamhet här i landet.

För en filial till ett utländskt kreditinstitut som avses i 4 kap. 4 § ska inspektionen se till att institutet följer de lagar och andra författningar som gäller för institutets verksamhet här i landet.

¹⁸ Senaste lydelse 2005:932.

9 §

Finansinspektionen har rätt att förordna en eller flera revisorer att tillsammans med övriga revisorer delta i revisionen av ett kreditinstitut. Inspektionen får när som helst återkalla ett sådant förordnande och utse en ny revisor.

Revisorn har rätt till skäligt arvode från institutet för sitt arbete. Storleken på arvodet bestäms av inspektionen.

Finansinspektionen *skall* utfärda en instruktion för en revisor som förordnats av inspektionen. En revisor som förordnats av Finansinspektionen *skall* oavsett stämmans anvisningar följa den instruktion som inspektionen har utfärdat.

Finansinspektionen har rätt att förordna en eller flera revisorer att tillsammans med övriga revisorer delta i revisionen av ett kreditinstitut. *Finansinspektionen har även rätt att förordna en eller flera särskilda granskare med uppgift att granska institutet i ett visst avseende.* Inspektionen får när som helst återkalla ett sådant förordnande och utse en ny revisor eller *särskild granskare.*

Revisorn *och den särskilde granskaren* har rätt till skäligt arvode från institutet för sitt arbete. Storleken på arvodet bestäms av inspektionen.

Finansinspektionen *ska* utfärda en instruktion för en revisor *eller en särskild granskare* som förordnats av inspektionen. En revisor eller *särskild granskare* som förordnats av Finansinspektionen *ska* oavsett stämmans anvisningar följa den instruktion som inspektionen har utfärdat.

13 §

När ett kreditinstitut har försatts i konkurs, *skall* Finansinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet *skall* som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt konkurslagen (1987:672).

När ett kreditinstitut har försatts i konkurs, *får* Finansinspektionen förordna ett allmänt ombud med uppgift att *tilvarata det allmännas intresse i konkursboets förvaltning.* Det allmänna ombudet *ska* som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt konkurslagen (1987:672).

Det allmänna ombudet har rätt att i särskilt yttrande i förvaltarberättelsen redogöra för hur det allmännas intressen har beaktats i förvaltningen.

Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i 7 kap. 5 § konkurslagen.

Även om beslut om delning av konkursboets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.

Bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare gäller också det allmänna ombudet.

15 kap.

2 §

Om någon som ingår i ett kreditinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 § 4, *skall* Finansinspektionen återkalla institutets tillstånd. Det får dock ske bara om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och om han eller hon sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Finansinspektionen får då förordna en ersättare. Ersättarens uppdrag gäller till dess institutet utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör.

Om någon som ingår i ett kreditinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 § 4, *ska* Finansinspektionen återkalla institutets tillstånd. Det får dock ske bara om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och om han eller hon sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Finansinspektionen får då förordna en ersättare. *Ersättaren ska utföra sitt uppdrag oberoende av inspektionen och verka för institutets bästa.* Ersättarens uppdrag gäller till dess institutet har utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör.

2 a §

Om ett kreditinstitut inte har en verkställande direktör eller en fulltalig styrelse, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Detta får dock ske bara om inspektionen först har påtalat bristen för institutet och det inte inom en av inspektionen bestämd tid, högst tre månader, har åtgärdat bristen.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen förordna en ersättare. Ersättaren ska utföra sitt uppdrag oberoende av inspektionen och verka för bolagets bästa. Ersättarens

uppdrag gäller till dess att företaget har utsett en ny styrelse eller verkställande direktör.

4 §

Om tillståndet återkallas får Finansinspektionen bestämma hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Om tillståndet återkallas ska allmän domstol, efter ansökan av Finansinspektionen, besluta att institutet ska gå i likvidation. I dessa fall tillämpas 25 kap. 10, 25, 28–44, 46 och 47 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 11 kap. 5, 6 a och 7–16 §§ samt 17 § fjärde och femte styckena lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar och 9 kap. 5–18 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta rörelsen.

Om en avveckling av den tillståndspliktiga verksamheten kan ske utan men för insättarnas, övriga fordringsägares eller det allmännas intresse får Finansinspektionen avstå från att ansöka om likvidation, om institutet avser driva annan verksamhet, antingen sådan som inte kräver tillstånd, eller annan tillståndspliktig verksamhet. Finansinspektionen får besluta hur avveckling ska ske. Inspektionen kan då besluta om förbud att fortsätta rörelsen. För sparbanker gäller bestämmelsen i sparbankslagen (1987:619).

8 §

Straffavgiften skall fastställas till lägst femtusen kronor och högst femtio miljoner kronor.

Straffavgiften ska fastställas till högst tre procent av ett genomsnitt av kreditinstitutets omsättning de närmast föregående tre räkenskapsåren. Om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Avgiften får inte överstiga tio procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas

Straffavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 25 000 kronor. Den får inte heller bestämmas till ett högre belopp än 200 miljoner kronor.

eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 §.

16 kap.

1 §¹⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilken information ett kreditinstitut <i>skall</i> lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster, 2. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 3 kap. 5–7 §§, 3. vilka åtgärder som ett kreditinstitut <i>skall</i> vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§. 4. vilka begränsningar som gäller när ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag tar emot egna aktier eller aktier i sitt moderbolag som pant enligt 10 kap. 12 §, 5. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 4 § <i>skall</i> lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och 6. sådana avgifter för tillsyn som avses i 13 kap. 16 §.	1. vilken information ett kreditinstitut <i>ska</i> lämna till sina kunder eller till dem som institutet erbjuder sina tjänster, 3. vilka åtgärder som ett kreditinstitut <i>ska</i> vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, <i>system för uppgifter om insättare och deras insättningar</i>, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–6 §§. 5. vilka upplysningar som ett kreditinstitut och sådana utländska kreditinstitut som har inrättat filial enligt 4 kap. 4 § <i>ska</i> lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Vid bestämmandet av en straffavgift för överträdelser som inträffat helt eller delvis innan lagens ikraftträdande tillämpas den för bolaget lindrigaste lagen.

¹⁹ Senaste lydelse 2005:932.

Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

dels att 8 kap. 36 §, 23 kap. 1 och 7 §§ och 25 kap. 4 och 9 §§ samt rubriken närmast före 23 kap. 7 ska ha följande lydelse

dels att det i lagen införs en ny paragraf, 25 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

36 §

Ett värdepappersbolag och ett utländskt företag som enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 tar emot medel på konto *skall* ha en betalningsberedskap som är tillräcklig med hänsyn till rörelsens art och omfattning.

Ett värdepappersbolag och ett utländskt företag som enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 tar emot medel på konto *ska* ha en betalningsberedskap som är tillräcklig med hänsyn till rörelsens art och omfattning. *Bolagets eller företagets system för hantering av uppgifter om kunder och deras insättningar ska vara sådana att bolaget eller företaget utan dröjsmål kan visa upp en fullständig och tillförlitlig förteckning över samtliga insättningar av medel på konto hos bolaget eller företaget.*

När medel tas emot på konto, *skall* en skriftlig överenskommelse om detta träffas med kunden.

När medel tas emot på konto, *ska* en skriftlig överenskommelse om detta träffas med kunden.

23 kap.

1 §

Finansinspektionen har tillsyn över värdepappersinstitut, börser, clearingorganisationer och sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i Sverige.

Finansinspektionen har tillsyn över värdepappersinstitut, börser, clearingorganisationer och sådana utländska företag som har tillstånd att driva en reglerad marknad från filial i Sverige. *Finansinspektionens tillsyn omfattar även sådana värdepappersinstitut, börser, clearingorganisationer och sådana utländska företag som driver en reglerad marknad från filial i Sverige, som fått sitt tillstånd återkallat, till dess den*

tillståndspliktiga verksamheten har avvecklats.

För svenska värdepappersinstitut, börser och svenska clearingorganisationer omfattar tillsynen att rörelsen drivs enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning, stadgar eller reglemente och interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet.

För ett utländskt företag som driver värdepappersrörelse eller en reglerad marknad eller clearingverksamhet från filial i Sverige omfattar tillsynen att företaget följer de lagar och andra författningar som gäller för företagets verksamhet i Sverige.

Finansinspektionen har därutöver tillsyn över att bestämmelserna om regelbunden finansiell information i 16 kap. följs.

Revision

Finansinspektionen har rätt att förordna en eller flera revisorer att tillsammans med övriga revisorer delta i revisionen av ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation. Inspektionen får när som helst återkalla ett sådant förordnande och utse en ny revisor.

Revisorn har rätt till skäligt arvode av företaget för sitt arbete. Storleken på arvodet beslutas av Finansinspektionen.

Revision och särskild granskning

7 §

Finansinspektionen har rätt att förordna en eller flera revisorer att tillsammans med övriga revisorer delta i revisionen av ett svenskt värdepappersinstitut, en börs eller en svensk clearingorganisation. *Finansinspektionen har även rätt att förordna en eller flera särskilda granskare med uppgift att granska företaget i ett visst avseende.* Inspektionen får när som helst återkalla ett sådant förordnande och utse en ny revisor eller *särskild granskare.*

Revisorn *och den särskilda granskaren* har rätt till skäligt arvode av företaget för sitt arbete. Storleken på arvodet beslutas av Finansinspektionen.

Finansinspektionen ska utfärda en instruktion för en revisor eller en särskild granskare som förordnats av inspektionen. En revisor eller särskild granskare som förordnats av Finansinspektionen ska oavsett stämmans anvisningar följa den instruktion som inspektionen har utfärdat.

25 kap.

4 §

Om någon som ingår i ett värdepappersbolags, en börs eller

Om någon som ingår i ett värdepappersbolags, en börs eller

en svensk clearingorganisations styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 1 § första stycket 5, 12 kap. 2 § 4 och 19 kap. 3 § 4, *skall* Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Detta får dock ske bara om inspektionen först har beslutat att påtala för företaget att personen inte uppfyller kraven, och han eller hon finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör efter det att en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått ut.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Inspektionen får då förordna en ersättare. Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör.

Det som sägs i första och andra styckena om verkställande direktör *skall* tillämpas även på en ställföreträdare för verkställande direktör.

en svensk clearingorganisations styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 1 § första stycket 5, 12 kap. 2 § 4 och 19 kap. 3 § 4, *ska* Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Detta får dock ske bara om inspektionen först har beslutat att påtala för företaget att personen inte uppfyller kraven, och han eller hon finns kvar i styrelsen eller som verkställande direktör efter det att en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått ut.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Inspektionen får då förordna en ersättare. *Ersättaren ska utföra sitt uppdrag oberoende av inspektionen och verka för bolagets bästa.* Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör. Det som sägs i första och andra styckena om verkställande direktör *ska* tillämpas även på en ställföreträdare för verkställande direktör.

4 a §

Om ett värdepappersbolag, en börs eller en svensk clearingorganisation inte har en verkställande direktör eller en fulltalig styrelse, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Detta får dock ske bara om inspektionen först har påtalat bristen för institutet och institutet inte inom en av inspektionen bestämd tid, högst tre månader, har åtgärdat bristen.

I stället för att återkalla tillståndet, får Finansinspektionen förordna en ersättare. Ersättaren ska utföra sitt uppdrag oberoende av inspektionen och verka för

bolagets bästa. Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelse eller verkställande direktör.

9 §

Straffavgiften skall uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av företagens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under företagens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Straffavgiften ska fastställas till högst tre procent av ett genomsnitt av företagens omsättning de närmast föregående tre räkenskapsåren. Om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

Straffavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 25 000 kronor. Den får inte heller bestämmas till ett högre belopp än 200 miljoner kronor.

För värdepappersinstitut får avgiften inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven i 8 kap. 3 § denna lag eller 6 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.
2. Vid bestämmandet av en straffavgift för överträdelser som inträffat helt eller delvis innan lagens ikraftträdande tillämpas den för bolaget lindrigaste lagen.

Remissinstanser som haft möjlighet att yttra sig över betänkandet Bättre och snabbare insättningsgaranti (2009:41)

Sveriges riksbank, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Länsrätten i Stockholms län, Kammarrätten i Jönköping, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Finansinspektionen, Sveriges advokatsamfund, Riksgäldskontoret, Konsumentverket, Konkurrensvverket, Bolagsverket, Skatteverket, Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening, Fondbolagens förening, Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut, Svenska Fondhandlareföreningen, Sveriges Försäkringsförbund, Konsumenternas Bank- och Finansbyrå, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, FAR SRS, Svenskt Näringsliv, Arbetsgivarverket, Företagarna, Finansförbundet, Rekonstruktör- och Konkursförvaltarkollegiet (REKON) i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation, TCO, Sveriges Akademikers Centralorganisation, SACO, Landsorganisationen i Sverige, LO, ILO-kommittén, Stiftelsen Ackordcentralen, Sveriges kommuner och landsting.